

GOSPODARSTVO

TRGOVINA • FINANCA • INDUSTRIJA • OBRT • KMETIJSTVO

LETO XII ŠT. 272 PETEK, 7. FEBRUARJA 1958 TRST, UL. GEPPA 9 - TEL. 38-933

Najpopularnejši človek v Trstu

V Trstu je danes najbolj popularen človek prof. Luzzatto Fegiz, predsednik tržaške trgovske zbornice. Noben politik ne kulturnik se v tem pogledu ne more kosati z njim. Zakaj neki? Iz pravega razloga, kar je Tržčanom in oblastnikom povedal resnico o gospodarskih položaju v Trstu in na vsem Tržaškem. (Njegovo poročilo pred pokrajskim gospodarskim svetom, ki je glavni organ trgovske zbornice, pričujočemu na drugem mestu).

Trst se nima lastnih političnih predstavnikov v Rimu, pa čeprav bi jih imel, čimom, da bi bili tako pogumno podeliti politični resničnosti. Kajti prof. Luzzatto Fegiz ni samo orisal gospodarskega položaja na Tržaškem, položaja Trsta, njegove trgovine, njegove pomorstva in industrije, temveč je tudi na konkretnih primerih, ki kažejo, kako se v Rimu obravnavajo naša gospodarska vprašanja, mimogrede omenil tudi politične odnose med Rimom in Trstom. O tem smo spregovorili v članku »Rim in Trst govorita vsaki svoj jezik« in že tedaj opozorili na nevarno »spisovoz«, ki se ustvarja v Trstu zaradi razočaranja, ki jih tržaški poslanci doživljajo v Rimu, pa tudi zaradi splošnega gospodarskega in socialnega razvoja na Tržaškem.

Kaže, da so v Rimu kot realni politiki pametnejše reagirali na poročilo prof. Luzzatto Fegiza, saj so takoj sklicali ministrsko sejo (za današnji dan), kateri bodo poklicani poročali o vprašanjih za gospodarsko pomoč Trstu. Izbrani podtajnik senator Spallino govoril o 57 milijardah lir in drugih gospodarskih ukrepih.

V Trstu je bila reakcija političnih namizijevnikov, ki so na vladi, in nacionalnega tiska povsem drugačna. V našem mnenju popolnoma zgrešena. Trst ne marajo slišati resnice, rajši bi se vdajali utvaram in sanjam, da v Trstu vse svetlo in nebesko jasno, kakor tiste dneve, ko se je čisto zmagovito sonce odbijalo ob kristalno belem nebu po naši deželi. Kaže, da ti ljudje ne vidijo gospodarske in socialne resničnosti, dejanskih gospodarskih, socialnih in političnih vprašanj. Zato bi radi otreli tistih, ki jih v dobri veri opozarjajo, namesto, da bi jim bili hvaležni. Agitacija proti predsedniku trgovske zbornice gre za tem, da bi ga nadomestili s slamatnim možem. Radi bi tudi proglasili trgovsko zbornico za nepristojno, da izreka svoje mnenje na sodbo ob vladi gospodarski politiki na Tržaškem. Kr sreči se je zbornični odbor odločno postavil na stran predstavnika.

Ako bodo predstavniki tržaškega gospodarstva složno vztrajali in se ne bo plašili tistih, ki hočejo ohraniti moč na patriotizem, ne dvomimo, da bodo v Rimu uspeli. Tudi rimska vlada bo upoštevala njihove zahteve, ki so zahtevne vsega tržaškega prebivalstva, ki v tem trenutku, ko postane iz teh zahtev politično vprašanje. Vlade so že po našem mnenju ustrojno takšne, da računajo samo na silami, ki lahko pridejo do izražanja na političnem področju in jim lahko koristijo ali škodijo. Navsezadnje, volje so blizu!

Koliko stane oboroževanje

Izdatki Združenih ameriških držav za vojsko in oboroževanje so že tako veliki, da novo povečanje izdatkov v ta namen za 700 milijonov dolarjev, ki ga predvideva proračun za finančno leto 1958-59, ne vzbuja posebne pozornosti. Toda če pomislimo, da gre za vojsko in oboroževanje 63,3% vseh izdatkov po nočnem proračunu, potem seštevamo, da je v nekakšne namene troši Amerika in veliki deli svetovne ogromne vsote denarja. Za to delo človeštva ogromne vsote denarja. Za to delo človeštva ogromne vsote denarja. Za to delo človeštva ogromne vsote denarja.

Američani bodo prihodnje leto potrošili kar 41,1 milijarde dolarjev za novo vojaške opreme, medtem ko bodo po sedanjem proračunu, ki se zaključuje konec letošnjega junija, v ta namen potrošili 38,8 milijarde dolarjev. Od denarja, ki je dodeljen za prihodnje leto, porajajo 3 milijarde in 300 milijonov dolarjev za nabavo raket, med katerimi bo skoraj polovica velikih balističnih raket. Stroški za rakete bodo skoraj tako veliki kakor polovica stroškov za vse letalstvo. Novi proračun se povečeval za 1 milijardo 100 milijonov dolarjev. Dohodki bodo znašali 74 milijarde 400 milijonov in izdatki 73,9 milijarde dolarjev. Tekoči proračun za leto, ki se zaključuje 30. junija, predvideva 74 milijarde dohodkov in 72,8 milijarde dolarjev izdatkov. V proračunu 1956-57 je bilo 71 milijard dohodkov, medtem ko predvideva tekoči proračun 1,4 milijarde več dohodkov, po proračunu za prihodnje finančno leto pa naj bi dohodki kar za 2 milijardi višji. Skupna dohodnost bo pokazala, ali so ta predvidevanja upravičena.

Gospodarska vprašanja v luči volilnih priprav

Po silnih zagonih se bo jugoslovansko gospodarstvo umirilo - Kmetijstvo v ospredju

PROIZVAJALCI VOLIJO SVOJE POSLANCE V SKUPŠČINE

Ljubljana, jan. 1958
Po izredno pomembni dejavnosti Zvezne ljudske skupščine, ki je sprejela zlasti več važnih gospodarskih zakonov, smo sedaj sredi volilnih priprav. V marcu bodo namreč volitve novih poslancev v oba doma Zvezne ljudske skupščine, kar je dosedaj potekala mandatna doba in je bila zato konec decembra lani razpuščena. Tudi republiške ljudske skupščine so šle isto pot tako, da bo letošnje leto pomenilo tudi za republike važno prelomnico glede na volitve in novo sestavo najvišjih ljudskih predstavstev.

Pri tem pa seveda niso gospodarska vprašanja stopila prav nič v ozadje in predstavlja dejansko glavno vsebino predvolilnih zborovanj in sestankov. Odločilna so tudi pri izbiri kandidatov za nove volitve; pri tem se brani gladiše, da je priporočljivo predlagati več kandidatov za vsako mesto in s tem omogočiti večjo izbiro. Seveda ne smemo pozabiti, da sestavljajo ljudske skupščine po dva domova oziroma zbora in da v enega od teh volitve svoje predstavnike proizvajalci, ki to delavci in uslužbenci v industriji, rudarstvu, trgovini, prometu, obrti, kmetijstvu, skratka tisti, ki proizvajajo in ustvarjajo dobrine potrebne za življenje in zlasti za dvig življenjske ravni vsega prebivalstva. V tem je poseben pomen volitve, ki ga moramo poudariti tudi, ko pišemo gospodarsko pismo. Dom proizvajalcev je enakovrnen sestavni del skupščin od Zvezne do republiških. Pri tem imajo seveda industrijski proizvajalci odločilni delež, saj ustvarjajo tudi v primerjavi z ostalimi proizvajalnimi vejami najvišji narodni dohodek.

GOSPODARSKI NAPREDEK BO BOLJ UMIRJEN

Kdor je količjak sledi gospodarskemu razvoju v Jugoslaviji po vojni, lahko ugotovi velik napredek. Malokdo znan meja pa ve, da so bili za to potrebni ogromni napor in velike odpovedi. Investicije so namreč zahtevale ogromno sredstev in te je bilo možno dobiti le iz narodnega dohodka. Glavni del tega iz leta leta in leta sel v ta namen, to je v gradnjo industrije, rudnikov, zlasti pa energetskih virov, kot so elektrarne in podobno. V lanskem letu nekako je bil storjen važen preokret in odslej grede velika sredstva tudi za izboljšanje življenjskih pogojev prebivalstva, ki so bili slabi, se pa sedaj nalo go zboljšujejo.

Nove smeri ital. gospodarske politike

Zolijeva vlada je te dni predložila parlamentu osnutek novega zakona, s katerim bodo dopolnili zakon iz februarja 1953 o izkoriščanju petrolejskih in plinskih vrelcev v severni Italiji. Doslej je imelo državno podjetje ENI (Ente nazionale idrocarburi) monopol na tem področju. V bodoče bodo tudi zasebne družbe lahko izkoriščale to zemeljsko bogastvo.

Drugi korak rimske vlade na gospodarskem področju je bil storjen v nasprotni smeri. To je, država bo odslej imela popolno nadzorstvo nad podjetji IRI (Istituto per la ricostruzione industriale), ki so bila doslej vključena v industrijski konfederaciji (Confindustria) in pri katerih so tudi zasebni podjetniki imeli besedo. Podjetja IRI bodo izstopila iz »Confindustrie«. Gre torej za dokončno podraževanje podjetij, pri katerih ima država glavni delež. V Trstu so takšna podjetja Združene jadranske ladjedelnice, pri katerih je nameščeno okoli 4000 ljudi, in železarna v Skednju, last genovske družbe ILVA. Vlada prav te dni razpravlja o načrtu za preobrazbo ministrstva za državne udeležbe.

ZVEPLENA INDUSTRIJA NA SICILIJU V KRIZI

Ze več let je siliska industrija zvepla pasivna. Računajo, da znašajo skupni dolgovi raznih podjetij, ki se bavijo s pridobivanjem žvepla, 20 milijard lir. Da bi se ta položaj zboljšal, so v zainteresiranih krogih mnenja, da je treba čimprej zmanjšati proizvodnjo žvepla. To žveplo naj proizvajajo le rudniki, ki bodo zmožni prodajati ceno 30.000 lir za tono. Prav tako naj bi se za proizvodnjo žveplene kisline vedno bolj uporabljale žveplene rude, ne pa pirite. Vse družbe, ki ne bodo mogle slediti novim smernicam, bodo likvidirane. Skrčenje proizvodnje litega žvepla bi povzročilo večje povpraševanje po tem žveplu s strani glavnih oddelcev in s tem bi se položaj žvepleni rudnikov občutno izboljšal.

ITALIJANSKA PLAGILNA BILANCA. Kakor smo omenili v zadnji številki, se je v prvih 10 mesecih lanskega leta italijanski izvoz povečal na 1.320.591 milijonov lir (od 1.047,4 milijonov v letu 1956), uvoz pa je v istem času narasel od 1.634,327 milijonov v letu 1956 na 1.851,791 milijonov lir. Primanjkljaj je torej narasel za 0,3%. Ta primanjkljaj se krije z različnimi »nevidnimi« postavkami, kakor so ladijske prevoznine, turizem, denarna nakazila izse-

KOLIKO STANE MODERNO OROŽJE

JE. V razpravi, ki se je nedavno razvila v rimskem parlamentu, je poslanec Togliatti izjavil, da stane atomsko konicna raketnega izstrelka milijon dolarjev, ki 625 milijonov lir, izstrelisce za raketne izstrelke pa toliko kot štiri trgovske ladje ali 7800 stanovanj, 9100 šol, milijon mesečnih plač za učitelje osnovnih šol...

VEČ DENARJA IN STROJEV ZA KMETIJSTVO

Posebno mesto v sklopu gospodarskih vprašanj predstavlja vsekakor razvoj kmetijstva. Sedanje stanje ne more biti zadovoljivo; kajti znano je, da mora Jugoslavija kot izrazito agrarna država, ki ima vse pogoje za zadosten pridelek kmetijskih proizvodov za domače potrebe in za izvoz, upoštevati mnogo kmetijskih proizvodov. Seveda mnogi, zlasti zunaj iščejo vzroke drugje, kot dejansko so, in nekateri celo mislijo, da je temu tako zato, ker so morali n. pr. nemški kolonizatorji zapustiti plodne predele Vojvodine, ti pa, da so znali edino pravilno kmetovati. Vendar temu ni tako, kar sta dokazali zadnji dve leti, ko so se začele vlagati postopoma vedno večja sredstva v kmetijstvo, ko se uvajajo vedno bolj stroji vseh vrst, širi uporaba umetnih gnojil ter organizirajo velika gospodarska posestva; ta že s svojimi pridelki uspešno posejajo na trg. Naj v tej zvezi navvedemo, da bo kmetijstvo samo letos prejelo 7.000 novih traktorjev in več sto kombajnov večinoma domače izdelave.

VPRASANJE MALIH POSESTEV

Prizadevanje za dvig kmetijske proizvodnje predstavlja poleg navedenega kar zahteva veliko denarno pomoč države — se drugo, to je politično stran. Znano je, da sestavlja jug. kmetijstvo milijone majhnih posestev, ki v času moderne tehnike ne morejo obstati. Za to je potrebno v tem pogledu uvajati nove metode sodelovanja in zajeti čim več drobnih gospodarstev v skupne objekte, zadržništva, ki naj omogočijo obdelavo večjih kompleksov zemlje, zlasti pa obdelavo čim več sedaj neobdelanih površin. V tem pogledu dosega velike uspehe zlasti zadruge, ki za izjemo vsega kmetijskega prebivalstva in mu nudijo pomoč v tej ali oni obliki. Seveda tudi posamezni kmetje prejmejo vsa potrebna pomoč in tudi kredite, ki so jim potrebni za dvig kmetijske proizvodnje. Po takih kreditih tudi zelo sejo, saj so tako obresti kot drugi pogoji za vračanje zelo ugodni. Omeniti moramo, da danes kmet v Jugoslaviji v primerjavi s predvojnimi časi skoraj ni zadolžen. Deloma je to posledica spremljanja družbenih odnosov, ki se odražajo v tem, da kmetijski proizvajalci s lahko tvojico vse svoje pridelke in se doleže se ni zgodilo, da bi mu oblačili v shrambah. Nasprotno, dogaja se, da marsičesa dostikrat primanjkuje, kar vpliva na odnos cen, ki so za kmeta bila doslej ugodna.

Ne bi naštevili vseh ukrepov, ki so bili sprejeti za razvoj kmetijstva. Cilj teh ukrepov je čim preje doseči tako

stojno kmetijske proizvodnje, ki bo zadostovala za kritje domačih potreb in omogočila tudi izvoz pridelkov, ki jih sedaj uvažamo. Čeprav narave ne moremo prisiliti kot kak stroj, da bi dal več od sebe, gledamo optimistično naprej. Saj tudi doslej marsikdo ni verjel, da bodo v industrijski proizvodnji doseženi taki uspehi, kot so bili.

IZRAVNAVANJE PLAGILNE BILANCE

Izvoz se je v letu 1957 izredno povečal in dosegel najvišjo povojno stopnjo. V tem pogledu predvidevajo gospodarski načrti nadaljnji razvoj v isti smeri. Seveda pa bo potrebno na drugi strani znižati uvoz, ki je rasel tudi vzporedno in morda še hitreje kot izvoz. To pa vpliva neugodno na plačilno bilanco in več države obveznosti do inozemstva. Tudi v tem pogledu so bili sprejeti ukrepi, ki naj bi ugodno vplivali na nadaljnji razvoj zunanje trgovine tako glede pravičnega usmerjanja izvoza in uvoza, kontingentiranja blaga zaradi domačih potreb in drugo. Pri tem bo seveda tudi odločilno iskanje novih tržišč poleg sedanjih utrajnih, med katere spada zlasti Italija, ki je na listi med jug. uvozniki na prvem mestu.

VZHODNA NEMCIJA IN CSR NAMEDNO ZAHODNE NEMCIJE?

Omeniti je treba, da se zelo večja delež držav Vzhodne Evrope, ki zavzema v jug. zunanji trgovini vedno pomembnejše mesto. Tako se utrjujejo in večajo stare trgovinske vezi s Češko, ustvarjajo pa nove z ostalimi vzhodnimi državami, zlasti z Vzhodno Nemčijo. Pri tem zglublja Zapadna Nemčija, ki je s svojimi »nepremišljenimi« aktomi, kot so sami nemški listi imenovali prekinitve diplomatskih odnosov z Jugoslavijo, ustvarila nenormalne pogoje za sicer lepo razvijajočo se medsebojno izmenjavo. Danes je že potrjeno, da lahko Vzhodna Nemčija in Češka nadomestita mnogo tistega, kar je veljalo prej, da se dobi lahko samo v Zahodni Nemčiji, ki ni več na prvem mestu v zunanji trgovini Jugoslavije.

USTALITEV CEN

Končno naj spregovorimo še nekaj besed o tem vprašanju. Opažamo namreč premike v cenah, kar povzroča med prebivalstvom čisto skrb. Gospodarski načrt predvideva sicer stalen porast realnih plač (kupne moči plač); z dvigom cen pa se to seveda izjalovi.

Lahko ugotovimo v tej zvezi, da je bila doslej dosežena znanost, ne pa se popolna ustalitev cen. Vzroki za to so razni, med njimi pa najvažnejši, da mnogi predmeti in usluge še nimajo ekonomsko pravilno oblikovanih cen. To je še ostanek iz časov, ko so se cenje določale po upravnih organih in jih je često treba ohraniti, dokler ne bodo zreli pogoji, da se sprostijo. Sprostitve pa seveda pomeni obremen največkrat zvišanje. Naj omenimo samo vprašanje namenjini, ki ostajajo nizke na neekonomski ravni; to seveda ne more vedno trajati.

NOV CARINSKI SISTEM NA OBZORJU

Ni dvoma, da bodo pri vprašanju cen doživljali še razne spremembe, ki bodo pozitivne, če bomo dosegli ali celo presegli postavljene naloge glede povečanja proizvodnje, večje delovne storilnosti, pravične izrabe zmogljivosti naše industrije in podobno. Pomemben vpliv pa bo pri tem tudi odigrala naša povezava z zunanjimi tržišči, ki je vedno večja in ki vedno bolj vpliva na notranji trg in oblikovanje cen. V tem pogledu se približujejo večji normalizaciji, in sicer z ukinitvjem izvoznih faktorjev in premij (kjer je to možno) in uvajanjem novega carinskega sistema, ki naj bi se čimprej uveljavil.

— Zj —

Nemški kancler dr. Adenauer samozavestno motri socialističnega voditelja Ollenhauera, ki ga je nemški karikaturnist prikazal kot Ikarusa. Ikarus je bil v grškem bajeslovju Dedalov sin, ki je lahko letel s peruti. Ko se je blizu Krete preveč približal soncu, ga je to ožgalo in tresčil je v morje. Takšno usodo napoveduje torej Adenauerju list opozicalcu Ollenhauerju, ki uganja politično propagando proti vladi s Kennanom in Rapackijem. Američan

George Kennan zahteva pogajanja za-hodnih držav za spravo s Sovjetsko zvezo, poljski zunanji minister Rapacki pa je prišel na dan s predlogom, naj v srednji Evropi ustvarijo nevtralen pas, na katerem bi ne bilo atomskega orožja. Ta naj bi zajel združeno in nevtralizirano Nemčijo, Poljsko in Čehoslovaško. Dr. Adenauer je proti takšnemu predlogu, ki ga v glavnem podpirajo tudi Rusi. (Prečitaj v tej zvezi še »Naše mnenje«!)

Promet čez Reko napreduje Pristaniške priprave izpopolnjujejo

Reka, jan. 1957

Prve dni po Novem letu me je pot zanesla na Reko. Reči moram, da vsa kokrat, ko pridem v to mesto, me prezema prijeten občutek. Na Reki in v Kvarneru sploh ni krasno le poleti, saj vsakdo lahko najde zabavo in razvedrilca tudi v zimskem času. Mesto je vedno živo in še posebej pekat mu dajejo ljudje, ki prihajajo s podeljaja in iz Gorskega kotara.

Najbolj me je seveda zanimalo pristanišče, kjer me je iznenadil pogled na veliko število zasidranih ladij; potniških, trgovskih, ribiških in vsakovrstnega drugega brodarja. Pristanišča delavci nenehoma nalagajo ali raztovarjajo železniške vagonne in tovarne avtomobile z blagom, ki prihaja ali pa odhaja po morju. Tržaško pristanišče je seveda večje, toda reško je bolj živahno. Reka je v prejšnjem letu dosegla nov rekord na področju glavnega prometa, saj je skozi njeno luko po podatkih podjetja »Luka i skladišča« šlo nič manj kot 3 milijone 400.000 ton blaga. V primerjavi z letom 1956 je promet lani narasel za 450.000 ton. Naj še pripomnim, da v teh številkah ni zapaden povsem karjavni promet niti promet, ki se odigrava v petrolejskem delu pristanišča.

Tranzitni promet se je povečal v primerjavi z letom 1956 za 20% ter tako narasel od 806.000 ton na 960.000 ton v letu 1957. Tudi država, ki največ uporablja reško pristanišče, je Madžarska, sledita ji še Češkoslovaška in Avstrija. V reškem pristanišču so med drugim blagom vkrcalo tudi nekaj velikih pošiljk, kot n. pr. 40 železniških lokomotiv in 12 motornih vlakov na račun Madžarske, nadalje 40 vagonov-pulmarov na račun Avstrije in večje število železniških tovornih vagonov, ki so pripeli iz Češkoslovaške.

Promet skozi reško pristanišče je narasel, čeprav je bilo zmogljivost pristanišča samega (operativne obale) v primerjavi s prejšnjim letom nekoliko manjša, ker se pristanišče na nekaterih mestih popravlja. Čeprav je bilo treba povečati storilnost, če so hoteli obvladati večji promet, so delavci telesno dejansko manj delali. Delo je namreč danes bolj mehkanizirano, ker so bile izpopolnjene pristaniške tehnične naprave. M. Ban

NACEL RAZVOJ TRANZITNEGA PROMETA

Pri razvoju prometa čez reško pristanišče vzbujajo največjo pozornost dejstva, da se je promet tako naglo razvil. Saj je l. 1952 znašal komaj 7000 ton. Reka utegne s časom postati močan tekmecek tržaškemu pristanišču, zlasti ko se bo pristanišče povečalo, oziroma tehnično še bolj izpopolnilo. Tehnične naprave že zdaj naglo izpopolnjujejo. V zadnjem času so postavili 9 modernih električnih dvigal (z nosilnostjo po 5 ton) in s tem dvignili zmogljivost pristanišča za pol milijona ton. Prav tako so odprli novo obalno skladišče »10. Rutjana«. Novo skladišče za razsutu blaga (premog, rudnine) ima površino 4000 kv. metrov ter sprejme lahko 15 do 20 tisoč ton tovara. Na obali ob skladišču bodo postavili nova 5-tonska dvigala. Zdalj popravljajo Ljubljansko obalo, ki je bila porušena ob koncu vojne. Ta bodo postavili 8 novih 3-tonskih dvigal. Obnovili bodo tudi skladišča ob tej obali ter s tem pridobili 25.000 kv. metrov prostora. Delo na obnovi glavne gale pomola, ki je bil med vojno hučo poškodovan, bo trajalo 3 do 4 leta. V Bakru in na Saškaju izpopolnjujejo naprave za pretovor tekočega goriva. V načrtu je tudi graditev velikega silosa, ki bi sprejel lahko 30.000 ton žita.

V kolikor ne bodo mogli ti tehnični pripomočki olajšati tranzitnega prometa, nameravajo del notranjega prometa preusmeriti z Reke na druge jadranske luke, kakor Šibenik, Split in Koper.

PROIZVODNJA ELEKTRICNE ENERGIJE V ITALIJI

V prvih devetih mesecih leta 1957 so v Italiji proizvedli 31.305,8 milijona kWh električne energije, od tega 23.935,3 milijona kWh hidroelektrične energije in 7.370,5 termoelektrične. Leta 1956 je proizvodnja električne energije v istem času znašala 29.450 milijona kWh (23 milijona kWh hidroelektrične in 6.011,9 milijona kWh termoelektrične); lanska proizvodnja je presegla predlansko za 1.854,8 milijona kilovatnih ur ali za 6,3 odstotka.

Za umetno luno - umetno sonce?

Sončna toplota iz težkega vodika - Namesto bomb koristna pogonska energija

Svojičas članek o »Gospodarstvu« priobčil daljši članek o jedrski energiji, izžarevanju in nevarnostih, katerim gre človeštvo naproti v atomski dobi, ter izrazil upanje, da bodo ljudje končno vendarle našli način in sredstva, da jedrsko energijo uporabijo v prid človeštvu in ne temu v škodo. V resnici je izkoriščamo danes v miroljubne namene energijo, ki nastaja pri razbijanju atomov istih prvih (urana, torija in dr.), ki jih uporabljamo za izdelovanje atomskih bomb. Tako nastajajo električne centrale na atomski pogon, gradijo tudi že ladje in podmornice prav tako na atomski pogon. Doslej je si človek uspel izkoristiti v miroljubne namene težkega vodika, devterija, ki ga uporabljajo za izdelavo vodikove bombe. In ta bomba je še strašnejša kakor navadna atomska.

hkrati drugi delci (protoni) devterija sprožijo, njihovi nevtroni pa ostali osamljeni. Nevtroni so atomski delci, ki niso nabiti z elektriko in se prav zato imenujejo nevtroni, ker nimajo ne pozitivnega ne negativnega električnega naboja, nasprotno pa so elektroni atomski delci, ki so nabiti z negativno električno energijo. Simbol je toplota v ZETI naraščala, tembolj se je množilo število nevtronov. Tako je bila vsaj za čas nekaj tisočink sekunde dosežena vročina 5 milijonov stopinj, ti vročina, kakršna je na površini sonca. Ta vročina je torej velika uspel povzročiti umetno tako visoko toploto, kakor jo ima sonce, toda, kakor rečeno, le za nekaj tisočink sekunde. Zdalj gre za to, da se ta toplota ohrani za del časa, ter nato izkoristi recimo kot pogonska sila. Po mnenju g. John Cockcrofta bodo za to potrebovali okoli 20 let. Pri sedanjih sestavi aparata ZETA bi se da pridobivati samo para, ki bi jo potem uporabljali za pogonsko silo in ki bi n. pr. lahko gnala električno centralo. Projektanti novih takšnih aparatov (ZETA) pa si bodo prizadevali, da bi lahko s temi aparati pridobivali električno energijo neposredno in bi ne bilo treba graditi elektrarn, ki bi jih gnala para ali kakšna druga pogonska sila. Anglički znanstveniki so pričeli s prvimi uspešnimi poskusi že 30. avgusta lanskega leta; poslej so poskuse ponovili že nad tisočkrat. Prof. Cockcroft predvideva, da bodo aparat ZETA tako preuredili, da bodo lahko dosegli in celo prekročili toploto, ki vlada v sredstvi sonca, tj. temperaturo 25 milijonov

stopinj. Med prvimi znanstveniki, ki so delali omenjene poskuse, je dr. Thome-mann, ki je pribežal na Angliško iz Avstralije, kjer ni našel potrebnega razumevanja za svoje načrte. Aparat ZETA je približno en meter visoka aluminijeva cev, upognjena v obliki prstana, v katero spuščajo plin devterij. Cev je znotraj povezana z železnim zavojem na velik transformator. Ta je obdan z debelim betonskim zidom zaradi zaščite pred izžarevanjem in da je celotni napravi podoba turbine. Skozi ta transformator spuščajo na devterij v plinskem stanju električne surnke do 200.000 amperov ter ga s tem segrejejo.

Iz primerov atomskih bomb, ki so jih Amerikanci ob koncu svetovne vojne odvrgli nad Hirošimo in Nagasaki, smo videli, da je atomska energija nekakšna strela, ki po sprostitvi udara kamor koli in povsod seje le smrt in pogubo. Pri takšnih atomskih bombah gre za tako imenovano fisijo ali za razbijanje atomov (urana), pri katerem se sproščena energija ne da brzdati, zajeti ali kontrolirati. Drugačna je reč s fuzijo (stipitvijo) atomov težkega vodika-devterija. Poskusi angleških učenjakov so dokazali, da je to strahovito energijo mogoče zajeti, kontrolirati in končno tudi izkoristiti v gospodarske namene. Zdalj gre še za to, da se zgradijo bolj popolne naprave, s katerimi bo mogoče pridobiti energijo iz devterija in jo izkoristiti. Gre tudi za to, da bi bilo pridobivanje energije cenejše; sicer že sedanja priprava ZETA ni pretirano draga, če pomislimo na stroške za napra-

ve, s katerimi delajo podobne poskuse na drugih področjih. Aparat ZETA in vsi poskusi so stali namreč nekaj nad 500 milijonov lir.

CENA TEŽKEGA VODIKA IN PREGOJA

Kaj bi pomenilo za človeštvo izkoriščanje jedrske energije, ki bi jo pridobivali iz težkega vodika? Znano je, da je premoega na svetu čedalje manj in da zadaje na pr. vprašanje, kako zagotoviti dovolj zalog surove nafte, velike pregledave gospodarstvenikom in državnikom; saj vrta človek danes že 2000 do 3000 in globoko pod zemljo in celo tudi na morskem dnu. Devterij se pa da pridobivati prav poceni. Dovolj je 22 litrov vode, da iz nje pridobimo en gram devterija. Ze iz 1 grama devterija pridobimo lahko toliko energije, kakor iz 10 ton premoga. Stroški za pridobitev tega grama devterija znašajo danes nekako 180 lir.

NA ISTI POTI TUDI ZNANSTVENIKI DRUGOD PO SVETU

Ko je lansko leto neki sovjetski učenjak obiskal Harwel, je izjavil, da so sovjetski raziskovalci že toliko napredovali, da so z devterijem lahko proizvedli toploto 1 milijona stopinj Celzija. Prav tako trdi francoski učenjak H. Baillifrais, ki vodi jedrsko postajo pri Parizu, da so njegovi sodelavci na dveh aparatih, kakršni je približno ZETA, povzročili toploto 1 milijona stopinj. Tudi Švedi gradijo dva podobna aparata, na katerih bodo začeli s poskusi spomladi.

Med zadnjo vojno so Nemci delali podobne poskuse, da bi sestavili nekakšno vodiko-bombo in so pri tem uporabljali težki vodik, ki je tedaj bil znan pod imenom »težka voda«. Za pridobivanje devterija so imeli na Norveškem velike naprave, ki pa so jih jim angleški letalci razbili.

Promet čez Trst in Reko

Zdalj so znani dokončni podatki o pomorskem prometu skozi tržaško pristanišče v preteklem letu. Ta promet je lani dosegel 5.138.439 ton (v letu 1956 4.905.502 toni, leta 1955 4.875.491 ton, leta 1938 pa 3.380.866 ton). Trst je v prvi vrsti uvoznik pristanišče, saj je lani bilo v Trstu izkrcanega za 3.986.820 ton blaga (leta 1956 3.887.489 ton, leta 1955 3.788.714 in leta 1938 2.408.94 ton). Vkrcali so lani v Trstu 1.151.619 ton (leta 1956 1.018.013, leta 1955 1.086.777 in leta 1938 971.901 ton). Podrobno smo razčelnili tržaški promet v »Gospodarstvu« dne 1. januarja.

Pomorski promet skozi reško pristanišče je bil lansko leto približno enak promet iz leta 1956 in je znašal okoli 3.700.000 ton. V prejšnjih letih se je razvijal promet čez Reko tako-le: leta 1938 0,6 milijona ton, leta 1954 2,7 milijona ton, leta 1955 3,6 milijona, leta 1956 3,7 in leta 1957 3,7 milijona ton. Trenutno ima Reka to prednost pred Trstom, da silno narašča njen tranzitni promet, ki je leta 1954 dosegel 0,1 milijona ton, leta 1955 0,6, leta 1956 0,8 in leta 1957 0,9 milijona ton.

PROIZVODNJA ELEKTROENERGIJE V JUGOSLAVIJI

JE V JUGOSLAVIJI je leta 1957 dosegla 6,2 milijarde kWh, nasproti 5,1 milijarde kWh v letu 1956. Okoli 3,4 milijarde kWh so dobavile hidrocentrale, 2,7 milijarde kWh pa termocentrale. Največji del elektroenergije je proizvedla Slovenija (2,3 milijarde kWh), zatem Srbija (1,5), Hrvatska (1,1), Bosna in Hercegovina (1,1), Makedonija (0,2) in Crna Gora (0,04 milijarde kWh).

name njenje

Javno mnenje močnejše kakor državniki

Novo leto utegne vendar biti srečno! Približno takšen navod smo postavili nad letošnji naslovi članek v »Gospodarstvu«. Kaj naj bi človeštvo usaj za eno leto, ako ne bi desetletja, zajamčilo mir in poverljivo srečen obrat na sedanjih poti norega oboroževanja, to je na poti v vedno večjo bedo in končno tudi v novo medsebojno klanje? Nepricuokovani nastop nemškega kanclerja Adenauerja, ki je sicer znan kot pristaš nepopolitve politike nasproti Rusom, na konferenci Atlantske zveze (

TUDI AMERICANI IMAJO SVOJO LUNO

Po neuspeltem poskusu in večkratnem odlaganju se je Američanom 31. jan. 1958 posrečila izstrelitev male lune...

Američani bodo do aprila poskušali z izstrelitvijo se enega ali dveh satelitov, v Sovjetski zvezi pa nameravajo poslati v jonsfero tretjega spustnika...

Ameriška mornarica je poskušala pogoniti v vesoljstvo še drugi satelit z raketo vrste »Vanguard«.

JUGOSLOVANSKO POSLANIŠTVO V VZHODNI NEMCIJI. Jugoslovanska vlada je sklenila, da odpre v Vzhodni Nemčiji poslaništvo...

VODIK BO NAPRAVIL KONEC VECNEMU BOJU ZA PETROLEJE. Na drugem mestu poročamo o uspehu angleških raziskovalcev...

OKOLI 200 MILIJONOV LIR SKODE SO pretrpela italijanska podjetja v Caracasu in po drugih venezuelskih mestih...

ITALIJA PROTI NEUTRALIZACIJI NEMCIJE. Zdravje razprava o zunanji politiki v rimskem parlamentu je pokazala...

PRED POGAJANJI MED JUGOSLAVIJO IN AVSTRIJO? Zunanji tisk je zabeležil nek jugoslovanske poslanke na Dunaju...

POLITIČEN PROCES V BEOGRADU. Okolno sodišče v Beogradu je obsodilo Bogdana Krekića na sedem let strogega zapora...

BOJ MED GRKI IN TURKI ZA CIPER. Grško osvobodilno gibanje EOKA je poskušalo z organiziranjem pravega upora...

SE O »SLOVENIJE«. Glede zaplembe orožja na jugoslovanski ladji »Slovenija« piše londonski »Economist«.

VEČJI VPLIV NEUTRALNIH DRŽAV. Obisk indonezijskega predsednika dr. Sukarna, pri predsedniku Titu spravljaljo veliki listi...

VOLITVE V MAJU? Kaže, da je v italijanskih vladnih krogih prodrl predlog, da bi se parlamentarne volitve razpisale za mesec maj...

Med Italijo in tujino

UVOZ IN IZVOZ V VREDNOSTI 250.000 LIR — BANCNA OVRILA

Pred kratkim smo poročali, da so bili z min. odl. z dne 25. 10. 1957 spremljeni predpisi o bančnih ovrilih (denarce-benestare bancari) pri uvozu ali izvozu...

Uvoz in izvoz blaga v vrednosti do 50.000 lir je opročen formalnosti in se lahko opravi brez predložitve bančne ovrile...

Če vrednost blaga presega 50.000 lir, a ne tudi 250.000 lir, in se plačilo izvrši po deviznih predpisih, dovolijo carinarnica uvozno ali izvozno operacijo na podlagi ovrile...

Overilo Italijanske banke z odobritvijo ministrstva je potrebno tudi vselej, na glede na vrednost blaga, kadar gre za posle zasebne kompenzacije ali za kombinirane posle (affari abbinate).

V primerih, kadar gre za uvoz lesa iglavcev ali žagarskih odpadkov, ki prihajajo iz mejaških držav, ali za uvoz živega goveda od koderkoli, in pa za izvoz sadja, povrtnine in cvetic, domače perutnine, kunecev in divjačine...

V zvezi s cit. min. odlokom 25. 10. 1957 je italijanski devizni urad predpisal nove devizne obrazce za uvoz in izvoz.

Podaljšanje trgovinskih sporazumov

Veljavnost dosežanega italijansko-bolgarskega trgovinskega sporazuma je bila podaljšana do konca letošnjega februarja...

Z veljavnostjo od 1. januarja t. l. je bil deloma spremenjen italijansko-madžarski trgovinski sporazum in določeni novi uvozni in izvozni kontingenti.

Carinske olajšave S pred. odlokom z dne 13. 12. 1957 je bila podaljšana in deloma razširjena veljavnost nekaterih obstoječih carinskih olajšav...

TRGOVINA S FINSKO Finska vlada je pred mesecem dni tudi v odnosu z Italijo sprostila svoj uvoz, in sicer do 79% dosežka iz leta 1951...

Plačila se bodo v obdobju od 1. januarja t. l. do 31. decembra izvrševala v italijanskih lirah in tudi v drugih valutah...

SPREMENBE V TABELI EXPORT Min. za zunanjo trgovino je z veljavnostjo od 21. novembra sprostilo izvoz surovin gvozdne železnice...

ZBIRKA ZUNANJETRGOVINSKIH DOLOČB Italijanski devizni urad (Ufficio Ital. Cambi) je izdal pod naslovom »Regime degli scambi e regolamenti valutarie« zbirko zunanjetrgovinskih in plačilnih predpisov...

Italijanski devizni urad (Ufficio Ital. Cambi) je izdal pod naslovom »Regime degli scambi e regolamenti valutarie« zbirko zunanjetrgovinskih in plačilnih predpisov...

Mednarodni sejmi v letu 1958

TUJE DRŽAVE NA TRŽASKEM VELESEJMU

Uprava tržanskega velesejma si je zagotovila udeležbo najpomembnejših tujih držav na letošnjem tržaskem velesejmu. Zaledne države Jugoslavija, Avstrija in Čehoslovaška so že zagotovile svoje sodelovanje...

OBRTNIŠKI SEJEM V BEOGRADU bo od 26. aprila do 5. maja. Ta sejem nameravajo prirediti na beograjskem sejmišču vsako leto. Razstavljali bodo jugoslovanski obrtniki, a tudi obrtniki iz Italije, Avstrije, Poljske, Grške in držav Srednjega vzhoda...

ZAGREBSKI POMLADANSKI SEJEM bo letos od 11. do 20. aprila. V okviru tega sejma bodo priredili razstavo trgovske in hotelske opreme ter »Salon avtomobila spomladi 1958«.

Prireditve Gospodarskega razstavišča

Na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani bodo letos priredili sledeče sejme in razstave: od 8. II. do 16. III.: »Moda 1958« - sejem konfekcije, modnih tkanin in usnjenih izdelkov; od 28. III. do 6. IV.: Mednarodni sejem prometnih sredstev - Salon avtomobilov; od 22. V. do 1. VI.: Mednarodni lesni sejem; od 13. VI. do 22. VI.: »Alpe-Adrija« - sejem obmejne blagovne izmenjave; od 29. VIII. do 7. IX.: Mednarodni sejem radia in telekomunikacij.

MODA 1958 - V LJUBLJANI

Dne 8. februarja bodo v Ljubljani odprli sejem mode 1958. Na sejmbo razstavljalo 75 domačin in 7 tujih podjetij, in sicer 59 iz Slovenije, druga pa iz Hrvaške, Srbije in Vojvodine...

SE O »SLOVENIJE«. Glede zaplembe orožja na jugoslovanski ladji »Slovenija« piše londonski »Economist«.

VEČJI VPLIV NEUTRALNIH DRŽAV. Obisk indonezijskega predsednika dr. Sukarna, pri predsedniku Titu spravljaljo veliki listi...

čije. Ti so sami proizvajalci, in sicer konfekcijska podjetja, tekstilne tovarne, tovarne trikotaja in čevljev. Med sejmom bodo priredili tudi revijo sodobnega oblačila, na kateri bo sodelovalo 38 podjetij.

JUGOSLOVANSKI BENCOL ZA ITALIJO. Beograjsko podjetje »Hempro« je prodalo Italiji 1300 ton surovega bencola. Ze poprej je zaključilo z italijanskimi podjetji kupčijo za dobavo 1500 ton bencola.

NA KUBI BODO OMEJILI PROIZVODNJO SLADKORJA. Kubanska vlada namerava nadzirati proizvodnjo trsnega sladkorja v tekočem letu, tako da ne bo presegla 5,5 milijonov ton. Ta količina ustreza nekako proizvodnji preteklega leta...

JUGOSLAVIJA UVAZA ZNATNE KOLICINE PAPIRA IN PISARNISKIH POTREBŠČIN. »Grafika« iz Zagreba bo uvozila letos 118.000 kg raznega finega papirja za prepise iz Avstrije; »Kemija Impex« v Ljubljani; »Kultura« v Titogradu in »Grbifika« v Zagrebu bodo kupile v Avstriji in Čehoslovaški 47.000 kg finega papirja, Zagrebska »Grafika« bo prav tako kupila večje količine finega papirja luksuznega tipa in specialnega papirja v Avstriji. »Papi« v Zagrebu in »Merkur« v Skopju bodo uvozila iz Italije 10.000 peres različnih tipov, 50.000 krogičnih peres in 1.000 pisarniških map.

JUGOSLOVANSKI IZVOZ ORODNIH STROJEV

Združenje jugoslovanskih industrijskih podjetij, ki izvažajo mehanske in industrijske konstrukcije, je leta 1957 prodalo v tujino za 7,5 milijona dolarjev proizvodov. Združenje je svoje proizvode izvažalo po vsem svetu...

Glavne dobave, ki jih je v preteklem letu izvršilo združenje, so bile: popolna oprema za hidroelektrarno v Gujranvalu (Pakistan), ki so jo dobavile tovarne »Rade Končar«, »Litostroji« in »Metalna« iz Maribora, ter 120 mostnih lokov za Indijo, kakor tudi številni žerjavi od 10 do 50 ton nosilnosti v vrednosti 2,3 milijona dolarjev (izdelala sta jih tovarna »Duro Djaković« in »Metalna«). Orodne stroje tovarne »Prvomajski« iz Zagreba in kompresorje tovarne »Trudbenik« v Dobouju, v vrednosti okoli 1 milijona dolarjev, so izvozili v 15 držav. Med temi so bili glavni kupci: Burma, Egipt, Poljska in Brazilija. Električne motorje, transformatorje in prekidače so izvozili v glavnem v Egipt, Paragvaj in Grčijo v vrednosti 400.000 dolarjev. V ZSSR, Poljsko, Madžarsko in Nizozemsko so izvozili zobčaste koleseja in kompletne naprave za konserviranje paradiznikov meze v vrednosti nad 1,5 milijona dol.

JUGOSLOVANSKI AVTOBUSI ZA BOLGARIJO

V decembru je podjetje »Jugautot« izročilo Bolgariji prvih pet avtobusov, ki so bili izdelani v Jugoslaviji. Gre za avtobuse tipa PB-56 z bencinskim motorjem, ki lahko prevažajo 20-30 potnikov in so namenjeni za mednarodni promet. Izdeluje jih tovarna avtomobilov TAM v Mariboru.

ZMANJŠANJE IZVOZA POMARANČ IN LIMON IZ ITALIJE. Izvoz pomaranč in limon iz Italije je v sezoni, ki se je pričela 1. oktobra 1957 do dne 31. novembra znašal skupno 446.190 stotov proti 531.667 v prejšnji sezoni; zmanjšal se je za 12,31%. Pomaranč je bilo izvoženih 80.488 stotov proti 91.340 v prejšnji sezoni (zmanjšanje 11,88%), limon pa 324.790 proti 382.515 stotov, to je 5,09% manj kot v prejšnji sezoni.

Kemikalije na italijanskem trgu

MILAN. Kupčije so še vedno zelo skromne. Vsi znaki kažejo, da je nastopila obla lenih poslov. Še pred meseci je bila povprečja živahna in na tržišču ni primanjalo presenečenj, ki jih je povzročalo nepričakovano nihanje cen. Sedaj pa je za kemikalije in surovine kemijske industrije v splošnem skromno zanimanje. V splošnem cene padajo. Skoraj v vseh sektorjih je ponudba večja od povpraševanja. Kemikalije ponujajo domači in tuji proizvajalci, tako kupcev ni. Malokdo je voljan nabavljati velike količine in če ni mogoče nujne potrebe po surovinah, rajši počaka.

Le maloštevilni proizvozniki vztrajajo pri starih cenah. Še redkeje pa opazuje dvig cen. Cena acetona se je v zadnjem tednu dvignila od 145-150 na 150-155 lir za kg; izobutilni alkohol se je podražil od 230-235 na 250-255 lir. Etilni alkohol je še vedno izredno drag in nekatere vrste alkohola so se celo vnočile podražile. Vinski alkohol 2. kat. stane n. pr. te dni 84-86.000 lir za hl. dočim se je pretekli teden cena sukala med 83-85.000 lirami. Sadni alkohol 2. kat. se je dvignil od 84-86.000 na 85-87 tisoč lir. Tudi francoski mlečni kazein je močno napredoval in velja 1 kg 410-430 lir (teden prej 390-400). Podražil se je tudi glicerini, in sicer stane destilirani 30°Bé F.U. 360-390 lir (prejšnji teden 340-380); destilirani glicerini 28°Bé pa se je podražil od 290-320 na 310-340 lir. Kordofan gumi od 265-270 na 270-275 in kofosovo olje Ceylon od 210-215 na 210-220 lir.

Od številnih artiklov kemijskega tržišča, kateri so v zadnjem tednu izgubili na ceni naj omenimo vsaj najvažnejše. Cene v oklepaju so iz preteklega tedna. Metilni acetat 155-165 (160-180), žveplena kislina trgov. 66°Bé 24-26 (26-28), butilni alkohol 290-300 (315-320), pšenični škrob 125-130 (130-135), bencol trgov. 90% 77-80 (78-82), domači mlečni kazein 390-400 (410-420), metilni klorid 160-170 (160-180), nizozemski krompirjev škrob 130-132 (140-145), domač krompirjev škrob 125-128 (135-140), fenol 300-310 (320-330), butil-fitalat 320-330 (330-340), tekoča glukoza 118-128 (120-130), gumi je lak TN 420-40 (440-450), ekstrakcijska kostna mas 113-115 (115-120), nafalin v luskah, bel 90-100 (110-120), destilirani živalski olei 225-255 (230-260), kitajsko lesno olje 400-410 (430-450), solfurno oljivo olje 265-270 (265-275), prvoprešano ricinusovo olje 335-365 (370-380), drugoprešano ricinusovo olje 335-345 (350-360), medicinsko ricinusovo olje 385-395 (400-410), kalijev ferrocianid 260-270 (275-285), kalijev nitrat 105-110 (105-115), domači loj 128-130 (128-132), dvojnoprešani saponifikacijski stearin 200-210 (200-220), trojnoprešani saponifikacijski stearin 210-220 (210-230), toluol 90-95 (98-102), trielin 140-150 (140-155), rumeni vazelin, industrijski, 165-170 (170-180), ksilol, trgov. 105-110 (108-113).

Povpraševanje po umetnih gnojilih je zelo skromno, medtem ko so bile v preteklih letih kupčije s tem blagom zelo živahne. Kljub temu je zanimanje za kalijev cianamid veliko. V trgovini na veliko veljajo za umetna gnojila naslednje cene, franco skladišče, najmanjša količina vreča: kalijev cianamid 20-21, vreča 75, 36 lir, kalijev sulfat 48-50 odst. 48-49 lir, kalijeva sol 40-42, 26,50 do 27 lir, kalijev klorid 50-52% 31,50 do 32 lir, Thomasova žilindra 20% (prejemnik) 19,70 lir, amonijev sulfat 20-21% 36,30 lir, modra galica 98-99% 110-120 lir, kostni superfosfat 18-20% 22-23 lir, mineralni superfosfat 14-16% 14,95 lir, mineralni superfosfat 18-20% 18,45 lir.

ZNIZANJE CEN ŽELEZU NA ITALIJANSKEM NOTRANJEM TRGU. V preteklem decembru so glavni italijanske železarnice znižale cene svojim proizvoznikom. Železo v palicah za valjanje je popustilo za 2000 do 4000 lir pri toni in kvotira 61-64.000 lir za toni (poprej 66-60.000). Za 2300 lir pri toni so popustile toplotvaljane plošče v zvitihih (od 92 tisoč na 89.000 lir), hladno valjane pa za 2500 lir pri toni (od 108.500 na 106 tisoč) za toni. Okroglo železo v palicah 50-80 mm notira prav tako za 2000-4500 lir manj pri toni (od 80.000 do 82.500 lir na 78.000-79.000 lir). Zaradi sezonskega zmanjšanja povpraševanja prevladuje na italijanskem notranjem trgu prouba. Vzroke omenjenega znižanja cen pa je iskati verjetno v pojemanju naročil iz inozemstva. V zadnjem tromesečju 1957 so naročila držav izven evropske skupnosti padla za 25%, naročila držav evropske skupnosti pa za 10%.

UVOZ KONJ Z JUGOSLOVANSKEGA PODROČJA

Kot znano, je italijansko ministrstvo za zunanjo trgovino v okviru sporazuma o obmejni izmenjavi med Trstom in sosednim jugoslovanskim ozemljem dovolilo uvoz konj iz Jugoslavije v vrednosti 30 milijonov lir. To dovoljenje velja za leto dni. Za uvoz ni potrebna mlinska »licenca« kot doslej, temveč se uvoz konj lahko izvrši kar z ocarinjenjem na pristojni carinarnici. Trgovsko združenje v Trstu (Federazione del commercio) je glede tega napravilo korake pri generalnem vladnem komisarju, da bi carinarnice dovolile uvoz samo konj, namenjenih za zakol in občinski klavnici pri Sv. Soboti. Pri tržaskih trgovcih se je pojavila nanašajoča bojazan, da bo lahko vsakdo uvozil konjsko meso in ga nato spravil na drugo tržišče daleč od Trsta, medtem ko je bil s prejšnjim sistemom uvoz dovoljen le tukajšnjim trždkam.

KOLIKO DAVKA BODO PLAČALI RIMSKI IGRALCI

Rimska občina je tik pred koncem minulega leta objavila seznam davčnih obvezancev za leto 1957 z navedbo višine davkov, pristojnih in prispevkov, ki jih posamezni obdavčenci morajo plačati občini. Skupna vsota teh davkov, pristojbin, prispevkov in dopolnilnih davkov znaša nad 7 in pol milijarde. Če sodimo po zasluhkih, ki jih je rimska občina obdavčila, pridemo do zaključka, da filmska umetnost oziroma obrt kljub večni krizi še vedno dobro nese. Umetniki in umetnice filmskega traku, režiserji in proizvajalci filmov so v davčnih seznamih rimske občine prave številni zastopniki. Tako vidimo, da bo plačal Vittorio De Sica davek na 70 milijonov, Alberto Sordi na 36 milijonov, Aldo Fabrizi na 25 milijonov, De Curtis-Gagliardi (Totò) na 20 milijonov. Med proizvajalci je na prvem mestu Giovanni Amati s 25 milijoni, na katere bo moral plačati davek. Znanje »vezde« Gina Lollobrigida in Zofija Loren sta obdavčeni za zaslužek 80 milijonov, vendar sta obe vložili priziv, češ da ne bivata stalno v Rimu.

NARASČANJE DENARNIH VLOG V ITALIJI

Dne 31. oktobra je bilo po podatkih Zdrženja italijanskih hranilnic v italijanskih hranilnicah skupno 1.451 milijard 953 milijonov lir, to je 0,99% več kot prejšnji mesec in 11,44% več kot 31. decembra 1956. Vložen denar je razdeljen po italijanskih pokrajnah takole: v Lombardiji 339.226 milijonov, Piemontu 204.894, Emiliji 203.329 mil., na Beneškem 159.377 milijonov, v Toskani 149.223 mil., v Južni Italiji s Sicilijo 102.641, Liguriji 72.637, Laciju 56.886, Tridentinski Benečiji 51.411 mil., Markah 45.016 mil., Julijski krajini 30.995 mil., Umbriji 19.595 mil., Abrucini in Molise 16.723 milijonov. Od skupne vrednosti hranilnih vlog, to je 1.451 milijard 953 milijonov, odpade na hranilne knjižice 1.164 milijard 242 milijonov, na tekoče račune pa 287.711 milijonov lir.

Egipt in Sirija bosta po najnovjšem sklepu svojih vlad odsej tvorili pravzaprav skupno državo. Ta sklep morata odobriti še oba parlamenta. Zanimivo je, da državi ne mejata druga na drugo, pač pa sta vmes Izrael in Jordanija. Ker gre za dve arabski državi, je jasno, da je ta korak posebno neprijeten Izraelcem, ki so v stalnem sporu z arabskimi narodi, odkar je bila ustanovljena izraelska država. Iz Izraela je odšlo 700.000 Arabcev. Vprašanje je, ali se bodo Egiptu in Siriji pridružile še druge arabske države. Glavni pobudnik združenja arabskih dežel je predsednik Naser, ki nastopa kot voditelj arabskih narodov. Na črtnu vidimo, kako važen je položaj Sirije; saj so čez njeno ozemlje speljani važni mednarodni naftovodi iz Iraka in Irana na Sredozemsko morje.

Zbornice in gospodarsko združevanje v Jugoslaviji

Jugoslovanski minister (sekretar) za finance Avdo Humo je pred vzevno ljudsko skupščino razložil predlog novega zakona o združevanju v gospodarsko, ki predstavlja zanimivo proučbozbo dosežanega organizacije zbornice v Jugoslaviji. (V novi Jugoslaviji je bil uveden sistem ločenih zbornic. Tako obstoječe posebne zbornice za trgovino, industrijo, obrt, gostinstvo itd.) Dosedanja ureditev je poznala dve obliki združevanja, in sicer združevanje prek zbornice in strokovnih združenj, medtem ko predvideva novi zakonski predlog tudi poslovno združevanje. Tako bodo odsej podjetja lahko osnovala svoja poslovna združenja z različnimi nameni kot so: skupna proizvodnja določenih proizvodov (kooperacija), skupno nabavljanje in upravljanje licenc, skupno opravljanje raziskav, skupna nabava surovin, skupna prodaja blaga itd. Poslovna združevanja bodo lahko opravljala tudi razne gospodarske usluge, kakor so skupna oprema, prevoz blaga in turistične usluge.

Kakor rečeno vnaša novi zakon nekatere spremembe v dosežanem ureditve zbornice. Da bi se izognili nevarnosti, da bi zbornice prevleč ne skrbele samo za zavarovanje koristi organiziranih proizvajalcev ter bi zanemarile koristi skupnosti, pridejo v upravo zbornice poleg predstavnikov gospodarskih organizacij tudi določeni predstavniki strokovnih okrajev in izvršnih svetov; poleg njih pa tudi predstavniki drugih ustanov, kakor bank in znanstvenih ustanov. Pri vsem tem ne bodo zbornice izgubile svojstva samoupravnih organizacij. Zakon namreč določa, da število predstavnikov druž-

bene skupnosti, torej neorganiziranih ustanov, v upravnih svetih ne smejo prekašati ene tretjine. V smislu novega zakona bodo strokovna združenja tesneje povezana z zbornicami. Njihova samostojnost bo s tem v določeni meri omejena.

AVSTRIJA VRAČA PETROLEJSKIM DRUŽBAM RAZLAŠČENO IMETJE. Avstriji hočejo izpolniti mednarodne obljube, ki so jih dali v tako imenovane »dunajskem memorandumu«. Še maja leta 1957 so vrnilli koncernu Shell podržavljene petrolejske čistilnice v Floridsdorfu, družbi Socony Vacuum Mobil Oil pa rafinerije v Kagranu. Sedaj je zvezna avstrijska vlada odločila, da vrne družbam Shell in Socony deleže, ki jima pripadajo pri rafineriji Lobau in pri naftovodu Zistersdorf-Lobau. Prav tako bodo Avstriji izplačali raznim petrolejskim družbam odškodnine za neke druge pravice in deleže v avstrijski petrolejski industriji. Leta 1946 so bila vsa avstrijska petrolejska podjetja podržavljena, tako njihovo vodstvo je ostalo nespremenjeno, ker je šlo za imovino Združenih narodov. Vrnitev petrolejskih rafinerij in naprav je torej bila le lepa gesta avstrijske vlade nasproti zahodnim državam, medtem ko gre sedaj za skupno pripravo potrebnih pogodb, s katerimi bi se dale oceniti doslej izvršene naložbe, a to bo zahtevalo precej časa.

»AUTOVIE CARSCICHE« — TRST AVTOBUSNA PROGA TRST — LJUBLJANA Obratuje vsak dan. Prihod: 7.30 TRST 8.35 SEZANA 8.50 SENOZECE 9.25 POSTOJNA 10.30 LJUBLJANA 16.30

Prevažajo se samo potniki, ki potujejo preko meje. Nadaljevanje do Blede od 16. junija do 15. septembra.

»AUTOVIE CARSCICHE« — TRST AVTOBUSNA PROGA TRST — HERPELJE KOZINA 7.00 odhod TRST prihod 8.15 prihod HERPELJE KOZINA odh. 8.30. Vozi vsako sredo in soboto.

»PROGA TRST — FERNEČE Odhodi s Trga Libertà Ob delavnikih: ob 7.30, 10.15, 13.10, 15.15, 18.55. Ob praznikih: ob 7.25, 8.30, 10.11, 12.30, 13.10, 14.30, 15.15, 15.30, 16.15, 17.30, 18.15, 18.30, 19.15, 20.30, 22.30.

Obdelavnikih: ob 8.10, 10.50, 14.05, 15.40, 18.55. Ob praznikih: ob 8.10, 9.10, 10.50, 11.40, 13.20, 14.10, 15.15, 15.30, 15.50, 16.30, 16.50, 17.35, 18.10, 18.50, 19.20, 19.50, 20.30, 20.50, 21.45, 23.10.

»PROGA TRST — KOPER — BUJE Odhodi iz Trsta: vsak dan ob 7.30. Odhodi iz Buj: vsak dan ob 17.00. Progo vzdržujeta vzajemno avtobusna podjetja C. Torta iz Trsta in Istra Avtobus iz Buj.

TRST — SKOFIJE Ob delavnikih. Odhodi iz Trsta vsak dan ob 5.30, 12.00, 13.15, 16.05, 18.30. Odhodi iz Skofij vsak dan ob 6.20, 12.45, 14.15, 17.00, 19.30. — Vožnja stanice 9.15.

Ob praznikih (nedelje izključene). Odhodi iz Trsta ob 6.00, 7.00, 8.51, 9.11, 11.15, 14.30, 17.15, 18.30, 20.00, 22.15. Odhodi iz Skofij ob 6.40, 7.40, 8.40, 9.40, 12.00, 15.15, 18.00, 19.30, 21.00, 22.40. Avtobusi odpelejo s Trga Stare mlinice (Largo Barriera Vecchia).

TRST — PULJ Obratuje vsak dan. Cena 1.190 lir za 820 dinarjev. 7.00 14.15 TRST 10.30 18.15 8.00 15.15 KOPER 9.30 17.15 8.50 16.05 BUJE 8.40 16.25 11.00 18.15 PULJ 6.30 14.15 22.30 ZADAR 1.15

TRST — KOPER — PULJ — REKA četrtek 6.00 TRST 19.00 7.00 15.15 KOPER 9.30 17.15 8.50 16.05 BUJE 8.40 16.25 11.00 18.15 PULJ 6.30 14.15 22.30 ZADAR 1.15

TRST — PULJ — ZADAR nedelja 6.00 TRST 19.00 7.00 15.15 KOPER 9.30 17.15 8.50 16.05 BUJE 8.40 16.25 11.00 18.15 PULJ 6.30 14.15 22.30 ZADAR 1.15

TRST — PULJ — REKA ponedeljek 6.30 TRST 19.00 7.30 15.15 KOPER 9.30 17.15 8.50 16.05 BUJE 8.40 16.25 11.00 18.15 PULJ 6.30 14.15 22.30 ZADAR 1.15

„GOSPODARSTVO“

izhaja vsak drugi petek. — UREDNIŠTVO IN UPRAVA: Trst, ul. Geppa tel. 38-933. — CENA: posamezna številka 30, za Jugoslavijo din 15, v NAROCNINA: letna 700 lir, polletna 400 lir. Pošt. ček račun »Gospodarstvo« št. 11-9396; za Jugoslavijo letna 420 din, polletna 250 din; za ostalo inozemstvo 2 dolarja letno. Naroča se pri ADRIJSKI DR. ZALOŽBA SLOVENIJE, Ljubljana, Stritarjeva ulica 3/1, tek. rač. št. 10. Komunalni banki št. 60 KB-1-2375. CENE OGLASOV: za vsak m/m v višini v širini enega stolpca 50 lir, za celostno zemstvo 60 lir.

Odgovorni urednik: dr. Lojze Beber. Založnik: Založba »Gospodarstvo«. Tiskarna »Grphis« v Trstu.

URARNA IN ZLATARNA Miholj Karel - TRST Campo S. Giacomo 3 - tel. 95-881. Ure najhitrejših snemk, velika izbira snitih ozkenov za vse potrebe.

Vozni red avtobusov za Jugoslavijo

Proga: Trst - Postojna - Ljubljana Vsak dan. Odhodi: iz TRSTA ob 18

TAKŠNO JE TRŽAŠKO GOSPODARSTVO

Iz poročila predsednika trgovinske zbornice - Pravega gospodarskega razmaha ni videti - Nerazumevanje za tržaške potrebe v Rimu

Iz poročila prof. Luzzatto-Fegiza, predsednika Zbornice za trgovino, industrijo in kmetijstvo, hočemo povzeti vsaj nekatera najzanimivejša mesta, ker je sicer poročilo predolgo, da bi ga mogli objaviti v celoti.

slavijo in Avstrijo. Poročilo omenja na delje avtomobilsko cestno Trst - Trbiž oziroma Trst - Benetke in poudari, da jih je zbornica dala za zboljšanje avtomobilskega prometa z Avstrijo in Jugoslavijo.

skih pristaniki je napredovalo povprečno za 12%. Tržaško gospodarstvo sicer napreduje, toda prepočasno. Za zagotovitev stalnega napredka pa so potrebni trije pogoji: večja iniciativnost Tržčanov, bolj zaupno sodelovanje z oblastmi in večje razumevanje osrednjih oblastev za tržaške potrebe.

ZA UGODNEJŠI RAZVOJ KMETIJSTVA

Trgovinska zbornica je predlagala, naj se ustanovi Blagajna za kmetijstvo tržaškega ozemlja («Cassa per l'Agricoltura per il territorio di Trieste»), ki bi financirala vse pobude za zboljšanje kmetijstva, kakor vinogradništva in živinoreje, za pogodovanje ter za pospeševanje vrtnarstva z namakanjem.

Za pospešitev prometa z zaledjem

Razvoj prometa z zaledjem je hudo prizadelo zvišanje železnih tati na avstrijskih železnih, kateremu je sledilo zvišanje tarif na italijanskih. Zvišanje tarif na avstrijskih železnih je prizadelo tudi promet med južno Nemčijo in Trstom. Uprava avstrijskih železnih ni hotela pristati na izjeme, ki bi olajšale ta promet. Tržaška trgovinska zbornica se je povoljno izrekla glede avstrijske železe, da bi Avstriji dovolili «souponarbo» železne Trbiž - Trst ter ki tako pospešili avstrijski promet na tej progi. V tem smislu je obvestila ministrstvo za prevoze v Rimu.

PREDAVANJA ITALIJANSKIH IN AVSTRIJSKIH MINISTROV

Mešana tržaško-avstrijska podkomisija za pospeševanje prometa z zaledjem je dala vrsto pobud v tem smislu. Odbor za promet pri Tržaški trgovinski zbornici si s propagandnim delom prizadeva, da bi se čimbolj utrdili stiki z Avstrijo in Nemčijo. Podobne načrte ima glede obnove stikov s Prago in Budimpešto. V ta namen so na dnevnem redu razna predavanja v Trstu, kakor predavanje finančnega ministra Medicija (22. febr.). Nastopil bo tudi prof. Walter Heinrich, profesor politične ekonomije na visoki šoli za svetovno trgovino na Dunaju, ki bo govoril o vprašanju: Avstrija in borba za evropsko enotnost. Vabilu so se odzvali tudi avstrijski finančni minister dr. Kamnitz, minister za trgovino dr. Bock in minister za prevoze inž. Waldbrunner.

POSPEŠEVANJE TURIZMA

Tržaška trgovinska zbornica posveča posebno pozornost razvoju turizma na Tržaškem ter je v tem pogledu v stiku s pokrajinsko ustanovo za turizem (Ente del turismo) in z drugimi turističnimi organizacijami v Trstu in Turinu. Gre predvsem za izkoriščanje obale od Trsta do Devinu v turistične namene. V ta namen je bila ustanovljena aprila leta 1956 komisija za tržaško riviero.

TRŽAŠKA DELEGACIJA ITALIJANSKO - JUGOSLOVANSKE ZBORNICE

Poročilo obširno omenja razne pobude tržaške delegacije Italijansko-jugoslovanske trgovinske zbornice v Milanu za pospešitev trgovinske izmenjave med Trstom in jugoslovanskimi območnimi področji. S finančno pomočjo tržaške trgovinske zbornice je bil na lanskem tržaškem vseletnem organiziran «jugoslovanski dan». Ob tej priložnosti so se sestali tudi predstavniki trgovinskih zbornic v Trstu in Ljubljani ter mešana zbornica (Italijansko-jugoslovanske v Milanu in Jugoslovanske-italijanske v Beogradu).

Ugodna in slaba znamenja

Ob zaključku svojega poročila izraža predsednik svoje mnenje o celotnem gospodarskem položaju v Trstu. Ta kaže na nekaterih sektorjih ugodne, na drugih pa negativne strani; tudi glede bodočega razvoja so glede nekaterih sektorjev napovedi ugodne, druge zopet slabe. Če upoštevamo 20 sektorjev, lahko trdimo, da je bil na dveh ali treh razvoj ugoden, glede nekaterih desetih sektorjev lahko rečemo, da samo vlečejo naprej, glede ostalih osem pa, da nazadujejo. Na prav redkih področjih se kaže napredovanje. Tako se n. pr. nekatera industrije nekako še razvijajo, druge pa propadajo. V celoti se je gospodarski položaj nekoliko zboljšal v primeri z letom 1956. Pomorski promet je presegel 5 milijonov ton ter napredoval za 4%, toda promet vseh italijan-

0 zunanji in domači trgovini

V poglavju o zunanji trgovini je predsednik omenil ugoden vpliv uvedbe nove poravnave, tj. sistema mnogostranskih lir (z Egiptom, Jugoslavijo, Madžarsko in Finsko) ter je obširno govoril o korakih, ki jih je zbornica napravila za pospešitev prometa med Trstom in jugoslovanskimi območnimi področji v okviru avtonomnega računa. Omenil je zlasti njeno prizadevanje, da bi tudi krajema tržaška trgovina z Jugoslavijo bila deležna ugodnosti splošne trgovinske pogodbe med Italijo in Jugoslavijo, s katero je bila izmenjava še bolj sproščena, tako, da skoraj niso več potrebna posebna dovoljenja za uvoz iz Jugoslavije. Tržaška trgovinska zbornica je tudi omogočila neposredne stike s predstavniki jugoslovanskega gospodarstva in jugoslovanskih gospodarskih ustanov, zlasti za časa tržaške vseletne.

POSLEDICA ZVIŠANJA TRANZITNIH TARIF

Predsedniško poročilo opozarja na neugodne posledice, ki jih je imelo najnovejšo povišanje tarif na italijanskih železnih za razvoj tranzita čez Trst. To povišanje ni bilo v skladu s sporazumom, ki sta ga sklenili upravi italijanskih in avstrijskih železnice v Rimu oktobra 1955. Tako je bil še poslabšan položaj tržaškega pristanišča pred severnimi pristanišči, zlasti pa pred Reko. Trgovinski sporazumi, ki jih ima Italija z Madžarsko in Čehoslovako, predvidevajo «plafonde», ki je bil že prekoračen in tako ni moglo poravnati prisiljenih uslug v tej klingeriji. To seveda vpliva negativno na razvoj tržaškega prometa s temi državami. Predsednik je omenil, da je glede pomorskih zvez med Trstom in Čehoslovako mi deložami nastopilo zboljšanje. Potrebno bi bilo uvedbi boljše zveze s Kitajsko.

POSPEŠITEV PREVOZA RASTLINSKIH OLJ

Po razgovorih z avstrijskimi pristojnimi organi so predstavniki tržaških Javnih skladišč in pristaniškega poveljstva prišli do zaključka, da bi bilo treba v Trstu zgraditi rezervoar za rastlinska olja, ki bi omogočila letni promet 18 do 20 tisoč ton. Graditev takega rezervoarja je zdaj v načrtu.

BOLJŠE PROMETNE ZVEZE S SOSEDI

Posebno poglavje je v poročilu posvečeno zboljšanju prometnih zvez med Trstom in Italijo, kakor tudi z Ju-

NEVARNOST, DA SE Z ZAHTEVAMI OGLASIO DRUGE DRŽAVE

Predsednik Luzzatto-Fegiz je dodal, da se Rim ne da prepričati, da predstavlja Trst velik kapital, ki je slabo izkoriščen in da bi bilo treba mestu pomagati, da se obnavlja njegovo pristanišče, njegova trgovina in industrija. Krivično bi bilo, da bi Tržčani morali prenašati negativne posledice zadnje vojne (izgubo, oziroma okrnitev ozemlja). Trst ne zahteva nikakih privilegijev; v Rimu naj ne pozabijo, da Trst nima lastnega podeželja, lastnega kraljevine trga, ki bi mu dobavljali ali pa ki bi kupoval njegove proizvode in da je njegova pokrajinska meja 94% hkrati državna meja. Proti zaključku svojega poročila je predsednik Trgovinske zbornice opozoril na posebne naloge, ki jih ima Trst za nekatere države. Prav te države bi lahko postavile neprijetne predloge glede mednarodnega izkoriščanja Trsta in bi te svoje predloge podkrepile z ravnodušnostjo Italije. Dodal je, da so dane v novi Evropi, tj. v okviru skupnega evropskega tržišča nove možnosti za razvoj Trsta.

PREDESNIK JE HOTEL ODSTOPITI

Med svojim poročilom na seji pokrajinskega gospodarskega sveta je predsednik tudi omenil, da je s posebnim pismom na generalnega vladnega komisarja dr. Palamaro sporočil svoj sklep, da odstopi, ko je podelil njegov dvoletni mandat. Opozoril so ga, da ni bil imenovan za dve leti, pač za brez roka. Ker pa še vedno obstoje razlogi, zaradi katerih je odstopil — dovolj je že zaposlen kot profesor in z drugimi nalogami — vztraja pri tem svojem odstopu. Člani sveta so predsednika pozvali, naj ostane na svojem mestu.

Avto še ni izpodrinil motornega kolesa

RAZVOJ ITALIJANSKE INDUSTRIJE MOTORNIH KOLES

Italijanski proizvajalci lahkih motornih koles odkliče vedno bolj prilagoditve zahtevi po čedalje večji cilindrasti vozil. Tako je italijanska industrija izdelala leta 1954 še 330.000 vozil (skuterjev) pod 125 cm in 75.000 vozil s cilindrado nad 125 cm; to razmerje se je v naslednjih letih spreminjalo v prilog težjim vozilom. Tako je bilo leta 1956 izdelanih 180.000 vozil s cilindrado do 125 cm, nad to cilindrado pa že 235.000 vozil; leta 1956 je tudi prvič nazadovala izdelava mopopedov, katerih je prišlo na trg samo 155.000 (nasproti 190.000 mopopedov v rekordnem letu 1955). Zahteva, ki jih postavljajo kupci, so čedalje večje. Nad polovico kupcev bi bila rajši kupila, majhen avtomobil, ko bi sredstva to dovolila. Zdi se, da gre »doba dvokoles« v Italiji proti koncu, čeprav tovarne mislijo, da bo minilo še delj časa, preden bo italijanski trg, posebno na jugu, nasičen. Dalje je treba računati tudi na izvoz, ki je v prvih 9 mesecih lanskega leta dosegel 121.000 enot, nasproti 100.000 enotam v vsem letu 1956. Po teh mnenjih bo konjunktura za italijansko dvokolesno industrijo, ki se čedalje bolj specializira na športne modele, tudi prihodnja leta dobra.

zil vsak delovni dan. Zato bo sprva proizvodnja skuterjev »Galeb« in drugih težjih motorjev manjša. Kako tovarna napreduje, dokazuje dejstvo, da bo bruto proizvod, določen v načrtu na 1.200 milijonov din, lani dvignil na 1.800 milijonov. Ob prehodu na lastno proizvodnjo bo letos proizvod približno enak lanskemu, s to bistveno razliko, da se bo notranja sestava proizvođa precej menjala. Vrednost vložnega dela je namreč lani znašala le 250 milijonov dinarjev (šlo je za vrednost letos ob prehodu na lastno proizvodnjo predvidoma narasla na 700 do 800 milijonov din. Kolikor manjši bo uvoz sestavnih delov, toliko večja bo vrednost vložnega dela.

Hkrati z nastajanjem tovarniških objektov so pri »Tomos« ob montažni proizvodnji izurili mojstre in delavce, ki jim bo poverjena proizvodnja. Posebno skrb so posvetili vajencem, ki jih je nad 100.

IZVOZ ITALIJANSKIH MOTOSKUTERJEV V ZDA JE V LANSKEM LETU NAPEDEVAL. V prvih 7 mesecih leta 1957 so Zedinjene ameriške države uvozile iz Italije 9813 motoskuterjev, nasproti 5201 skuterja v ustreznem razdobju leta 1956.

Prav na tem trgu nastopa v zadnjem času kot tekmev v dobavi motoskuterjev Japonska. Letos bo namreč izvozila v ZDA 1000 motoskuterjev, ki jih proizvajata japonska družba »Mitsubishi Heavy Industries Reorganize«. Proizvodnja motoskuterjev na Japonskem je dosegla lansko leto 350.000 enot. V svetovni proizvodnji motoskuterjev je sedaj Japonska, ki pride takoj za Italijo. Zanimivo je, da konkurirajo na severnoameriškem trgu Japonci tudi s kolemi. Dve tretjini dirkalnih koles uvažajo ZDA iz Italije. Sedaj pripravljajo Japonci izvoz 5000 dirkalnih koles v ZDA.

PROIZVODNJA KOLES V JUGOSLAVIJI

VIII. Jugoslovanska industrija koles je še prav mlada. Pred vojno so vsa kolesa uvažali in šele leta 1952 je domača industrija izdelala prva domača kolesa. V naslednjih letih se je proizvodnja jugoslovanskih koles stalno večala. Lansko leto je dosegla že 83.000 koles. Ker v Jugoslaviji še dolgo ne bo dovolj koles, se tej mladi industriji obeta prav lep razvoj. Proizvodnja se je dvignila kot sledi: leta 1952 — 9329 koles, leta 1954 — 48.003, leta 1956 — 66.024 in leta 1957 — 83.000 koles. Tretjino koles je bilo izdelanih v Sloveniji (28.000).

Smeli načrti za avstrijske elektrarne

Kakor v drugih državah narašča od leta do leta potrošnja električne energije tudi v Avstriji. V zadnjih petih letih je znašal vsakoletni porast potrošnje iz javnega omrežja — brez zasebnih elektrarn in brez državnih železnic — nasproti prejšnjemu letu od 9,1 do 12,8%. Nad 60% te večje potrošnje so krile elektrarne delniške družbe Oesterreichische Elektrizitätswirtschafts A. G. in elektrarne ostalih podjetij, ki tvorijo z navedeno družbo skupen koncern. V koncernu vključena elektrarnogospodarska podjetja izvajajo namreč vsa ta leta velike investicijske načrte, ki so zahtevali doslej na leto 1.500 do 2.000 milijonov šilingov novega kapitala.

V 10 LETIH SE BO POTROŠNJA ELEKTRIKE DOVOLJILA

Navzlic velikemu zanimanju, ki vladala med širokimi sloji prebivalstva za te subskripcije, kakor poročajo avstrijski časopisi, njih finančni učinek vendar ne zadostuje, da bi se krili izdatki za vedno nove naložbe. Avstrijska elektrarnogospodarska podjetja so zato že pred meseci pri zvezni komisiji za cene predlagala povišanje cen električne energije za povprečno 20%. To povišanje cen imajo za potrebno v pričakovanju ogromnega razvoja elektrarnogospodarstva v naslednjih desetih letih. Računajo, da se bo potrošnja v tem času podvojila in da bo treba naložiti za izgradnjo novih elektrarn in novega omrežja kar po tri milijarde šilingov na leto. Računajo tudi, da bodo od večje proizvodnje električne energije iz okrog 70% mogle zagotoviti stare in nove hidrocentrale, ostalih 30% bodo morale dati kalorične elektrarne. Te bodo namreč potrebne navzlic ogromnim vodnim silam, s katerimi Avstrija razpolaga, ker bo proizvodnja samih hidrocentral zlasti v zimskih mesecih zaradi nizke vode v avstrijskih rekah in zaradi večje potrošnje energije s strani prebivalstva vedno še nezadostna, da bi dajala vso potrebno količino energije.

VELIKA ELEKTRARNA IN 22 KM DOLGO JEZERO NA DONAVI

Med elektrarnami, ki jih zdaj gradijo, je brez dvoma največja in najpomembnejša hidrocentrala Ybbs - Perensburg na Donavi. Prvi del njenih naprav, na desnem bregu reke, je bil dovršen meseca oktobra in dva velika generatorja sta že v pogonu. Ta elektrarna krije sedaj že več kot eno četrtino celotne potrošnje dunajskega prebivalstva in gospodarstva, a ko bo izveden ves načrt tudi na levem bregu Donave, nekako v dveh letih, bo dajala potrebne Dunaj ali približno osmi del celotne avstrijske potrošnje. Izgrajeni jez, ki je dvignil vodno gladino Donave pred centralo za 35 metrov, je ustvaril v donavski strugi ogromno jezero, ki sega okrog 22 km ob reki navzgor. Stroški za izvedbo celotnega načrta bodo znašali okrog dve milijardi in pol šilingov.

AMERIŠKI AVTOMOBILI DRAŽI

Ameriške avtomobilske tovarne »Chrysler«, »Studebaker« in »Lincoln« so napovedale podražitev svojih izdelkov za leto 1958. Chryslerovo vozilo »De Soto«, model 1958, se bo podražilo za 1,3% in »Plymouth« za 2,9%. Cena »Studebakerja« z dvojnimi vrati bo za 19 dolarjev višja, vozila »Goldenhawk« pa za 90 dolarjev. Cena »Studebakerjevih« vozil so se od leta 1956 do 1957 povišale za 46-164 dolarjev. Tudi tovarna »General Motors« je napovedala povišanje cen.

Finansiranje teh investicij vršijo podjetja deloma z lastnimi sredstvi, deloma s prispevki iz državnega proračuna, deloma pa tudi s posojili, najetimi z izdajo zadolžnic, ki jih s pomočjo bančnih zavodov nudijo hranilnicam in širokim slojem prebivalstva v podpis. Na ta način v letih 1953 in 1955 najeta posojila obsegujejo po 4,5% na leto, za posojilo, ki je v dveh tranšah bilo razpisano letos, dajejo pa 7%, ob upoštevanju emisijskega tečaja (98%) celo 7,37%. Letošnja prva tranša tega posojila je znašala po razpisu 300 milijonov šilingov nominalne vrednosti, a podpisni so presegli to vsoto za 24 milijonov. Druga tranša, katere podpisni rok je podelil 15. novembra, je znašala 270 milijonov šilingov in tudi pri tej so prezmene izjave podpisnikov presegle vsoto razpisa.

Ta posojila so za podpisnike zelo valjiva, ne samo, ker so krita z ogromnim aktivnim premoženjem elektrarn in so še zamčena s poroštvom s strani države, temveč tudi zaradi ugodne donosnosti, ki jo daje visoka obrestna mera. Zaradi nakupa takih obveznic je že mnogo manj donosnih delnic raznih družb prišlo na trg, kar je seveda neugodno vplivalo na njih tečaje. Obveznice kupujejo tudi delavci, nameščenci in upokojenci.

Poleg osebnih pokojnin določa zakon tudi družinske pokojnine. Družinski člani umrlega zavarovanca prejmejo odstotno pokojnino zavarovanca pokojninske in sicer: za enega družinskega člana 60%, za dva člana 75%, za tri člane 90%, za štiri ali več članov pa 100 odstotno.

Zakon vsebuje še posebne določbe o osebnih pokojninah vojaških oseb in o u-službenih notranjih zadevah.

Sedanje pokojnine se prevedejo na nove na dva načina: Ena prevedba je prevedba po uradni dolžnosti, to se pravi, da bo zavod na lastno pobudo prevedel upokojence na nove pokojnine, druga prevedba je pa prevedba na zahtevo uveljavljajočih svoje posebne pravice po novem zakonu, se bo lahko poslužil drugega načina in takih gotovo ne bo malo.

Zakon velja od 1. jan. 1958.

Stroj izpodriva stavca

Tiskarska stroka ni pravzaprav v zadnjih petdesetih letih posebno napredovala, vsaj v kolikor gre za tiskanje listov. V bistvu je današnji »linotype«, stal je stroj, s katerim stavec stavi, ostal je neizpremenjen. Le tu pa tam so Stavec udari na tipke (ki jih je 90) tako kakor pri pisalnem stroju. Na pristop pade zaželen črka oz. matica iz matičnjaka («magazine»). Ko se nabere toliko črk, kolikor jih zadostuje za eno knjižno ali časopisno vrsto, vlije stroj iz raztopljenega svinca celo vrsto. Pri stavtem stroju je torej potreben človek, to je strojni stavec ali »linotype«.

V Ameriki, pa tudi že v Evropi so pričeli uvajati stavne stroje, ki ne potrebujejo več stavca. Namesto strojne stavca opravlja delo ožek papirnat trak, ki je na poseben način preluknjana. Vsaki črki ustreza posebna skupina luknjic, za kar bi bil, kakor že rečeno, najbolj primeren starodavni in z zgodovino Beneške Slovenije prepleteni Cedad.

PRAVLJICNI MOTIV S POHORJA POZIMI

Tržaški kovinarji za svoje pravice

SPOR MED DELAVCI IN JADRANSKIMI LADJEDELNICAMI (C.R.D.A.)

Stopa te dni v svoji osmi mesec. Nastal je zaradi zahtev delavcev, da se jim zvišajo plače za akordno delo zaradi vedno večje dragine in v sorazmerju s povečano proizvodnjo ladjedelnice ter s plačami, ki jih delavci kovinsko-mehanične stroke v drugih italijanskih ladjedelnicah (na pr. v Genovi) že prejema. V Trstu zasluži kvalificiran delavec 174,52 lir na uro, v Genovi pa 179,92 lir. Toda to je manj senčna stran zadeve; v primerjavi z osnovno mezo zasluži akordni delavec v Trstu povprečno 43 odst., v Genovi 52%; neakordni delavec v Trstu povprečno 19%, v Genovi 37%, medtem ko je povprečni zaslužek delavcev na akord ali na odstotke v primerjavi z osnovno mezo v Trstu 31%, v Genovi pa 42%. Tudi odškodnina za zdravju škodljiva dela je v Trstu mnogo nižja: za električno varjenje v Genovi 22 lir na uro, v Trstu 15,30; za varjenje v polzaprtem prostoru v Genovi 19 lir, v Trstu 11,80 lir, a za varjenje v odprtem prostoru v Genovi 13 lir, v Trstu pa 6,30 lir.

Pokojnine v Jugoslaviji na novi osnovi

Jugoslovanska ljudska skupščina je končno sprejela težko pričakovani novi zakon o pokojninskem zavarovanju. Pripravljali so ga skoraj dve leti in besedilo zakona je bilo medtem večkrat spremenjeno. V nasprotju z zakonom iz leta 1952, ki je predvsem upošteval šolsko izobrazbo za pridobitev višje pokojnine, se sedanji zakon ozira tudi na strokovno usposobljenost in praktično dejavnost na raznih službenih mestih. Tako se lahko v svoji stroki visoko kvalificirani delavci in nameščenci, ki so zavzemali ali zavzemajo odgovorne položaje na službenih mestih v narodnem gospodarstvu, uvrstijo v višje razrede, kakor so bili doslej.

Med beneškimi Slovenci

Benška Slovenija = telo brez glave

Ko sem se prvič peljal iz Krmina po Furlanski ravnini v Cedad, sem ogledoval zelena Brda na desni strani in, ker nisem imel kje pravičariti pri sebi, skušal uganiti, kje pravzaprav končajo vinorodna Brda in slovenska zemlja? Sele ko sem šel drugič v Cedad z namenom, da si ogledam Beneško Slovenijo in sem se oborožil z čemljevidom, sem se prepričal, da ne konča slovenska zemlja na Idriji, kjer končajo goriska Brda, marveč da spadajo k slovenski zemlji, čeprav deloma poitalijančena, tudi Brda od Idrije do Cedača in sploh vsa Brda in za njimi ves hribovit in gorat svet od Idrije do Bele. Tudi pokrajina od Bele in Kanina do koroških Slovencev je bila nekaj slovenska, toda v zadnjih stoletjih so fevdalni gospodarji zemlje naselili tja Furlane in jo pofurlanili. Ker se vse reke beneške Slovenije razen Režije stekajo v Sočo, so beneški Slovenci v zemljepisnem pogledu le zapadno nadaljevanje gorških Slovencev. Zelo lepa je pot od Krmina do Cedača, a še lepša je po dolini Nadize od Cedača do Podbonesca; od tam naprej do bloka pod Matajurjem pa se vedno bolj stenejuje, tako da tudi popotniku postane tesno in hladno pri srcu. Od Cedača proti Vidmu in od tam proti jugu in zapadu pa je Furlanska ravnina preveč enolična in pusta in zato dolgočasna. Peš bi človek umrl od dolgega časa, še avtomob se prepočasen, saj komaj čakaš, kdaj bo vožnje konec.

VIDEM JE PREDALEC

Zakaj ne Videm? Videm je predalec od slovenske zemlje in tudi zgodovinsko nas nič ne veže na današnje glavno mesto Furlanije. Videm takorekčeno niti nima zgodovine, saj je bil še v začetku 14. stoletja le velika vas, ki se je pred manj kot 100 leti začela razvijati v pravo mesto. Leta 1860 so namreč zgradili železnico Benetke-Trst in leta 1879 progno Videm-Ponteba. Zanimivo je za naše gospodarske razmere važno je dejstvo, da so se že v 13. stoletju, ko so ogledski patriarhi nekoliko povečali do tedaj neznamno vasico, naselili v Vidmu toskanski trgovci. To priseljevanje

Med beneškimi Slovenci

Benška Slovenija = telo brez glave

Ko sem se prvič peljal iz Krmina po Furlanski ravnini v Cedad, sem ogledoval zelena Brda na desni strani in, ker nisem imel kje pravičariti pri sebi, skušal uganiti, kje pravzaprav končajo vinorodna Brda in slovenska zemlja? Sele ko sem šel drugič v Cedad z namenom, da si ogledam Beneško Slovenijo in sem se oborožil z čemljevidom, sem se prepričal, da ne konča slovenska zemlja na Idriji, kjer končajo goriska Brda, marveč da spadajo k slovenski zemlji, čeprav deloma poitalijančena, tudi Brda od Idrije do Cedača in sploh vsa Brda in za njimi ves hribovit in gorat svet od Idrije do Bele. Tudi pokrajina od Bele in Kanina do koroških Slovencev je bila nekaj slovenska, toda v zadnjih stoletjih so fevdalni gospodarji zemlje naselili tja Furlane in jo pofurlanili. Ker se vse reke beneške Slovenije razen Režije stekajo v Sočo, so beneški Slovenci v zemljepisnem pogledu le zapadno nadaljevanje gorških Slovencev. Zelo lepa je pot od Krmina do Cedača, a še lepša je po dolini Nadize od Cedača do Podbonesca; od tam naprej do bloka pod Matajurjem pa se vedno bolj stenejuje, tako da tudi popotniku postane tesno in hladno pri srcu. Od Cedača proti Vidmu in od tam proti jugu in zapadu pa je Furlanska ravnina preveč enolična in pusta in zato dolgočasna. Peš bi človek umrl od dolgega časa, še avtomob se prepočasen, saj komaj čakaš, kdaj bo vožnje konec.

CEDAČ BI MORAL BITI KULTURNO SREDIŠČE

Cedač je ali pravzaprav bi moral biti za nadišče in idrijske Slovence to, kar je Gorica za gorške Slovence. V tem mestu je že leta 569, ko so pridrli Langobardi pod kraljem Alboinom v Italijo, sedež vseh oblasti za Venecijo in Istro. Alboin je ustanovil v Cedaču prvo Langobardsko vojvodino, ki jo je izročil svojemu nečaku Sifulfu. Danes je Cedač živahno središče slovenske okolice, ne le v trgovinskem, temveč tudi v političnem pogledu; tukaj so vsi državni uradi ter okrajno sodišče. Posebej ob sobotah srečaš po starodavnih ulicah, toda zelo zanimivih čedadžkih ozkih ulicah, v prodajalnah in gostinlah večnoma naše ljudi. V Cedaču prinašajo slovenski kmetje svoje prideleke in si preskrbujejo s potrebšččinami za svoje življenje.

Nekaj zelo važnega pa manjka Cedaču, da bi igral za svojo slovensko okolico isto vlogo kakor Gorica; on ni namreč kulturno središče za Beneške Slovence, kar bi pa moral biti in kar

Vesnik SLOV. GOSPODARSKEGA ZDRUŽENJA

Železnica iz Kopa na Kozino

Povišanje draginskih doklad

Na predlog državne komisije za življenjski indeks se bo v tromesečju februar-april za nameščence v trgovinski in industrijskem sektorju zvišala draginska doklada za dve točki. V smislu sporazumov o uporabi premične letvice bodo nameščenci na trgovinskem in industrijskem sektorju, in sicer bodo moški delavci z nad 20 let in uradniki z nad 21 let prejeli od februarja dalje slednje poviške za vsak delovni dan.

Za kraje v teritorialni skupini A (Gornja Italija, Toskana in pokrajine Trst, Rim, Neapelj in Palermo) so določeni naslednji poviški (dnevno).

Industrijski sektor
Ročni navadni delavci 28,60 lir; specializirani ročni delavci 30,50 lir; kva-

licirani delavci 32,20 lir; vmesni delavci 2. kat. 38,10 lir; vmesni delavci 1. kat. 50,10 lir; uradniki 3. kat. B 32,60 lir; uradniki 3. kat. A 38,40 lir; uradniki 2. kat. 51,60 lir; uradniki 1. kat. 68,50 lir.

Trgovinski sektor
Kat. D4 28,40 lir; kat. D3 in E3 30,50 lir; kat. D2 in E2 32,20 lir; kat. D1 in E1 35,90 lir; kat. C1 in C2 38,40 lir; kat. B 51,60 lir; kat. A 58,60 lir.

Za ženske in mladoletne bodo poviški zvišani v smislu medvezdnih sporazumov.

NAROCNINA NA RADIO TELEVIZIO V JAVNIH LOKALIH

Kakor znano, je bilo treba poravnati naročnino za radio in televizijo do 31. januarja. Ker so nastale nekatere spremembe v zvezi z obrazi za dosego znižanja omenjene naročnine, se je tajništvo združenja sporazumelo s krajevnim SIAE, da naši člani lahko poravnava-

jo omenjeno naročnino še v februarju in marcu. Zato priporočamo vsem članom, ki hočejo doseči znižane naročnine, naj počakajo, dokler ne uredimo zadeve z omenjenimi obrazi.

DAVEK NA POSLOVNI PROMET IGE

Združenje se vedno nadaljuje z izpolnitvijo prijave davka na poslovni promet. Ponovno pripravilo vsem članom, naj ne čakajo zadnjega dne; rok potече nepreključno 28. tega meseca.

VSAKOLETNA ENOTNA DAVČNA PRIJAVA V ANONI

Rok za enotno davčno prijavo potече 31. marca. Do sedaj je izpolnilo tajništvo že nekaj prijav, vsekakor pa se je zgledilo še vedno majhno število našega članstva. Zato pripravljamo članom, naj ne čakajo zadnjih dni. Kar se na pravi hitro, ni nikdar dobro napravljeno. Prijave izpolnjuje tajništvo vedno vestno in natančno po želji posameznikov.

IZ ŽELEZARNE V TRSTU JE BIL ODPUŠČENIH 60 DELAVCEV.

POGAJANJA NA MRTVI TOČKI. Pogajanja med Združenimi jadranskimi ladjedelnici in delavci se nadaljujejo v Rimu. Predstavniki spornih strank so se sestali zopet večkrat, toda doslej ni videti nikakškega napredka.

Dve šoli v sodobnem poslopju

Na Opčinah sta danes dve industrijsko-obrtni šoli — slovenska in italijanska. Stisnjeni sta res za silo v prostorišnih osnovnih šol. Toda prva kmalu se bosta šoli lahko preselili v novo, sodobno stavbo, ki jo je dala zgraditi tržaška občina in ki jo je projektiral občinski arhitekt Pinzani. Prostori so zračni in svetli. Arhitekt je bil računski tem, da bosta poslopji namenjeni dvema šolama in je svoj načrt temu pri-
merno priključil.

Glede na število dijakov so Slovenecem dodelili približno eno tretjino učilnic, medtem ko su upravni prostori in delavnice razdeljene na polovico. V priložnosti su upravni prostori, zbornica (za vsako šolo posebej) in delavnice (mehanika in mizarstva), kuhinje za praktično gospodinjstvo ter umivalnice s toplo in mrzlo vodo. V I. in II. nadstropju je po šest učilnic z velikimi risalnicami in po eno fizikalni kabinet; od tega sta bili določeni za slovensko šolo po dve učilnici v vsakem nadstropju z risalnic in kabinetom. V priložnosti su nameravali zgraditi tudi telovadnico, toda zaradi pomanjkanja kreditov so morali to odložiti.

Kakor hitro bo dospela oprema — nekaj šolskih klopi so že pripeljali — se bosta obli lahko vselili. Računajo, da se bo to zgodilo še v mesecu februarju. Ob tej priložnosti naj omenimo, da je slovenska šola slabše opremljena kakor italijanska. Ima na pr. samo 3 mizarске mize, pri katerih se dijaki sploh ne morejo razvrtiti. Za nabavo primerne opreme delavnice bi bil potreben enkratni večji kredit. Redni kredit je tako ničel, da se z njim oprema ne da nabaviti. Doselej je bila lepa navada, da so nekatera naša podjetja preskrbovala delavnico slovenske obrtnice šole z lesom in da so druga podjetja zopet marsikaj darovala. S to lepo tradicijo je treba nadaljevati, če hočemo, da se šola ohrani in se razvije.

Slovenski dijaki komaj čakajo na selitev, ker se zdaj stiskajo v eni delavnici, dekleta pa vadijo v kuhinji v kuhinji brez okna. Na slovenski šoli je 42 fantov in 56 deklet; prva razreda sta dva zaradi večjega števila dijakov, za naslednja dva letnika pa zadostuje po en razred.

Formalno je danes openska šola kot »tečaj« potrdjena rojanski obrtni šoli. Ker dejanska šola posluje kot popolnoma neodvisna šola, bi bilo dobro, da bi ji ta položaj tudi pravno priznali.

NAPOVEDANE LADJE

Proga: Jadran - Sicilija - Malta - Tiren-sko morje - Spanija:
Celio odh. iz Trsta 14. febr., Maria Carla odh. 14. febr., Città di Catania odh. 22. febr., Ernesto S. odh. 1. marca.

Proga: Grčija - Turčija - Sirija - Liban - Izrael - Egip:
Plotarhis Blessas odh. iz Trsta 10. febr., Città di Pesaro odh. 10. febr., Chioggia odh. 10. febr., Irma odh. 12. febr., Campidoglio odh. 12. febr., S. Marco odh. 13. febr., Anastasia odh. 16. febr., Istra odh. 18. febr., Otranto odh. 18. febr., Messapia odh. 19. febr., Agios Georgios odh. 20. febr., Enri odh. 20. febr., Vicenza odh. 20. febr., Loread odh. 20. febr., Ausonia odh. 21. febr., Ege odh. 21. febr., Christina odh. 21. febr., Nakhshon odh. 22. febr., Milvia odh. 22. febr., Star of Suez odh. 23. febr., Kozami odh. 24. febr., Hopa odh. 25. febr., Nikos odh. 25. febr., Barletta odh. 26. febr., Aristodimos odh. 28. februarja.

Proga: Afrika - Rdeče morje:
Silva odh. iz Trsta 8. febr., Portorose odh. 9. febr., Due Fratelli odh. 10. febr., Città di Fano odh. 12. febr., Sava odh. 17. febr., Se nedoločena ladja za Malta in Tripolis odh. 17. febr., Vittoria S. odh. 18. febr., Se nedoločena ladja za Djeddah in Agabo odh. 20. febr., Sally odh. 20. febr., San Pedro odh. 23. febr., Maria Cosulich odh. 26. febr., Piro odh. 28. febr.

Proga: Perzijski zaliv - Indija - Pakistan - Daljni vzhod:
El Nil odh. iz Trsta 8. febr., Astra odh. 10. febr., Alga odh. 15. febr., Bramante odh. 15. febr., Cellina odh. 15. febr., Al Riyadh odh. 25. febr., Artersturm odh. 1. marca.

Proga: Zapadna in Severna Evropa:
Midias odh. iz Trsta 16. febr., G. Borsari odh. 17. febr., Malmo odh. 20. febr.

Proga: Severna Amerika:
Export odh. iz Trsta 9. febr., Vulcania odh. 16. febr., Exermont odh. 23. febr., Exbrook odh. 23. febr.

Proga: Srednja Amerika - Sev. Pacifik:
Mombalod odh. iz Trsta 7. febr., G. Ferraris odh. 15. febr., Frederick Lykes odh. 17. febr., Monstella odh. 17. febr., Charles Lykes odh. 25. febr.

Proga: Južna Amerika:
Stromboli odh. iz Trsta 9. febr., Sa-meland odh. 20. febr., Rio Bermejo odh. 20. febr., Stig Gorthon odh. 28. febr.

DOHODEK SPLOŠNE PLOVBE V LANSKEM LETU

Podatki o finančnem uspehu »Splošne plobove« (Piran) v preteklem letu so razmeroma ugodni. Vseh enajst ladij, s katerimi razpolaga »Splošna plovba«, je doseglo lansko leto 4.940.711 dolarjev bruto dohodka, ter je prejel 558.184 ton blaga. Nasproti letu 1956 pomeni to zadovoljiv napredek, saj je bilo v letu 1956 prejel 5.367.539 ton blaga, medtem ko je bruto dohodek znašal 3.940.125 dolarjev (leta 1955 94.654 ton preprejanega blaga in 816.691 dolarjev bruto dohodka). Število opravljenih potovanj se je gibalo tako-le: leta 1955 41, leta 1956 83, lansko leto je bil planiran dohodek v višini 5.738.613 dolarjev, dejansko do-seženi dohodek 4.942.711 dolarjev je bil za 13,86% manjši od predvidenega. Izredno ugodna konjunktura na morju je trajala od začetka leta 1956 do aprila lanskega leta, ko so začele prevzincne nazadovati. Splošna plovba je naročila več ladij, ki bodo postavljene na nove proge leta 1959, deloma pa tudi leta 1960. Računajo, da bo konjunktura v letošnjem letu prav zaradi padanja prevoznih slabša. Po svojem ladjevju je splošna plovba na drugem mestu med jugoslovanskimi podjetji, in sicer takoj za Jugolinijo.

DOBRE ZVEZE MED TRSTOM IN SREDNJI VZHOD

Poročali smo že o uvedbi redne proge reške Jugolinije proti Srednjemu

vzhodu, ki posredno koristi tudi Trstu, kajti ladje odredene za to progo začnejo svoje potovanje in Trsta.

Danes poročamo o novi družbi »Adria Lines & Trading« - Trst, ki je z januarjem uvedla redno 14-dnevno trgovsko progo med Trstom in pristanišči Srednjega vzhoda. Družba uporablja na tej progi parnike »Mabruk«, »Al Horria«, »Mahfuz«, »Barakat«, »Al Dammam«, »Al Kuwait«, »Al Riyad« in »Marzuk«, ki imajo od 7200 do 9100 ton. Na potovanju bodo ladje pristajale v pristaniš-čih Khorramshahr, Kuwait, Dammam, Bahrain, Basorah, Djeddah, Port Sudan, po potrebi pa tudi v Adenu in Džibuti.

Dne 1. marca 1958 bo uvedla redno 15-dnevno progo Trst - Perzijski zaliv tu-di »konferenca« šestih severnoevropskih družb (»Hansa Lines«, »Holland Perzische Golf Lijn«, »Concordia Lines«, »Nouvelle Compagnie Havraise Peninsulaire de Navigation«, »Wilh. Wilhelmsen« in »Swedish-East Asiatic Co.«). Odhod se bodo vrstili redno vsakega 1. in 15. v mesecu. Zanimivo je, da so se za vzdrževanje te proge združile 1 nizozemska, 1 nemška, 2 norveški, 1 francoska in 1 švedska družba, ki razpolagajo skupno z brodomv 1.300.000 ton.

Proge Jugolinije

»Jugoslovanska linijska plovidba« s sedežem na Reki ima danes 53 ladij s skupno 156.051 BRT. Te dni bodo lad-jedelnice izročile družbi še dve večji ladiji »Trepča« in »Lika« (vsaka po 10 tisoč ton nosilnosti); v gradnji za Ju-golinijo so »Bratstvo«, »Pobjeda« in »Sloboda« (vsakapo 2.500 ton nosilno-sti).

Družba vzdržuje sedem rednih prog za potnike in tovor:

Jadran - Sev. Evropa z ladjama »Rijeka« in »Pula«, ki začeta potovanje vsakih 20 dni z Reke in pristajata v sledečih vmesnih pristaniščih: Catania, Messina, Alžir, Oran, Tanger, Casablanca, Lizbona, London, Hull, Hamburg, Rotterdam, Antwerpen, London, Split, Benetke, Trst in Reka.

Jadran - Združene ameriške države: z ladjama »Srbija« in »Slovenija«, ki začeta potovanje vsakih 14 dni in pristajata v sledečih vmesnih pristaniščih: Sibenik - Split, Reka, Bona, Tanger, Casablanca, New York, Philadelphia, New York, Casablanca, Tanger, Genova, Neapelj, Trst, Reka.

Jadran - Daljni vzhod: z ladjami »Uč-ka«, »Lovčica«, »Skopec« in »Za-gradnja«; odhod vsakega teden z Reke s pristajanjem v sledečih vmesnih pristaniščih: Sibenik, Split ali Dubrovnik, Li-massol ali Famagusta, Latakija, Bejrut, Aleksandrija, Trst, Reka.

Jadran - Srednji vzhod: z ladjami »Dinara«, »Romanija« in »Velebit«. Odhod enkrat mesečno z Reke s pristajanjem v sledečih vmesnih pristaniščih: Trst, Split, Port Sudan, Assab, Aden, Karachi, Cochín, Madras, Rangoon, Bombay, Aden, Djibouti, Port Sudan, Port Said, Trst, Reka.

Jadran - Sev. Kitajska: z ladjami »Nikola Tesla«, »Trepča«, »Uljanik« in »Lika«. Odhod enkrat mesečno z Reke s pristajanjem v sledečih vmesnih pristaniščih: Trst, Singapore, Sangaj, Takubar (Ksintang), Tsingtau, Sangaj, Singapore, Trst, Reka.

Jadran - Perzijski zaliv: z ladjo »To-pusko« in še neko drugo, ki jo bodo določili. Odhod enkrat mesečno z Reke.

Ladje pristajajo po potrebi tudi v drugih vmesnih pristaniščih.

Podatki o razvoju prometa v koprskem pristanišču v preteklem letu so razmeroma ugodni. Promet je namreč precej narasel. Ze v preteklem letu se je pokazalo, da je koprsko pristanišče vsaj v manjši meri že prevzelo nekaj prometa Reki irf tako vsaj ne-koliko razbremenilo prenatrpano reško pristanišče. To so sicer samo skromni začetki, ki pa že kažejo na vlogo koprskega pristanišča v bodočnosti. Ze do prvega polletja lanskega leta je promet čez Koper dosegel višino pro-meta v vsem letu 1956., ki je znašal 12.775 ton; konec junija 1957 je nam-reč promet narasel na 13.307 ton. V vsem preteklem letu je šlo skozi kopr-sko pristanišče 25.000 ton blaga.

Blago, ki ga prevažajo skozi koprsko pristanišče, je namenjeno pred-vsem domačim potrebam; tako na pri-mer so čez Koper prepeljali lani večje količine bombaža za tekstilno indu-strijo v Sloveniji in severozahodni Hrvaški, da bi Koper utegnil privabiti tudi nekaj tranzita iz Češkoslovaške, Avstrije in Madžarske, seveda ko bo pristanišče bolj urejeno. Po načrtu naj bi tretjina novega tovornega pristaniš-ča bila uporabna prihodnje jeseni, hkrati pa naj bi bilo na razpolago tu-di več skladišnega prostora. Čez kopr-sko pristanišče naj bi se slasti raz-vil lesni promet. Tako pričakuje, da bo podjetje »Slovenija-les« čez Koper že letos izvozilo okoli 20.000 ton lesa. Dane so tudi možnosti za uvoz južne-ga sadja in kolonialnega blaga z Bliznjega vzhoda. Po računih dopisnika »Ljudske pravice« se bo pomorski to-vorni promet skozi koprsko pristaniš-če v l. 1959 lahko povzpел ze na 180.000 do 200.000 ton.

NOVA ŽELEZNICA NAJ BI VEZALA KOPER S KOZINO

Vse kaže, da so se slovenski inženir-ji po proučitvi raznih načrtov odloči-li za železniško progo Koper-Kozina, to se pravi, da bodo Koper navezali na jugoslovansko železniško omrežje pri Kozini, torej ne pri Podgorju, ki je na progi Pulj-Divača. Načrt za graditve nove železnice mora pregledati še re-vizijska komisija v Beogradu. Za zve-zo Koper-Kozina obstajata dve trasi, in sicer je prva dolga 46 km in ima do 17 promil vzpona, druga pa meri 37 km z največjim vzponom 22 pro-mil. Bolj donosna bi bila druga, ako bi vpeljali električno vlečo. Stroški za progo in elektrifikacijo bi znašali 3,5 milijarde dinarjev. Na njej bi bile 4 postaje. Iz Kopa bi speljali železnico do Križišča pri Dekaniju, odtod po le-

vem bregu Rižane nad izvir te reke; nad Cnim kalom bi dosegla Kraško planoto, nakar bi tekla čez Petrinje do Kozine.

GORISKI PRORACUN BREZ PRAMANKLJAJA

Proračun za mesto Go-rico bo letos brez primanjkljaja, toda občinska uprava se je zaradi tega za-tekla k povišanju rednih in izrednih davkov. Tako so povišali družinski da-vek in predvsem trošarino na razne pro-izvode. Kar za štiri milijone pa je bil povišan davek na kmetijske površine. Proračun je bil sprejet z večino glasov. Slovenski neodvisni svetovalec, izvol-jen na listi naprednih Slovencev, g. Bratuš se je glasovanja vzdral, med-tem ko sta svetovalca Dr. Sfiligoj (Slo-venska demokratska zveza) in Dr. Ka-cin (Slov. katoliška skupnost) glasova-la za proračun.

URBANISTIČNI NAČRT ZA NOVO GORICO

Projektivni atelje v Ljubljani je iz-delal urbanistični načrt za Novo Gorico. Do februarja prihodnjega leta bodo projektanti izdelali še idejno zasnov-ter končno na njeni podlagi splošni re-gulacijski načrt za razvoj mesta. Čez nekaj mesecev lahko torej pričakuje-mo, da se bo Nova Gorica začela raz-vijati premišljeno in skladno z zahte-vami časa ter urbanističnimi, zemlje-pisnimi, arhitektonskimi in drugimi po-sebnostmi goriskega področja. Odkar so začeli konec leta 1947 graditi Novo Gorico v zameno za izgubljeno središče Gorice, so se posamezna področja raz-vijala brez enotnih načrtov in je le o-menjemen obsegu gradenj pripisati, da niso zaradi tega nastale teče posledice.

PRIDELEK SLADKORNE PESE V ITALIJ

V sezoni 1957 so v Italiji posadili s sladkorno peso 215.000 ha površine pro-ti 225.000 leta 1956. Iz pridelka pese v letu 1957 so proizvedli 7,5 milijona sto-tov sladkorja. Računajo, da bo tudi v sezoni 1957/58 potrošnja sladkorja pri-bližno enaka kot v prejšnji sezoni, ko je znašala 8,3 milijona stotov. V zago-ji je ostalo iz prejšnje sezone še 2,1 milijona stotov sladkorja. Po načrtu Združenja proizvajalcev sladkorne pese bodo v letu 1958 povečali površino po-sajeno s sladkorno peso za 25.000 ha. Površina 243.000 hektarov zemlje, posa-jena s to kulturo, naj bi vrgla po ra-čunih tega združenja 72,9 milijona sto-tov sladkorne pese, proti 60 milijonom v sezoni 1957; iz te količine surovine naj bi proizvedli 9 milijonov stotov sladkorja.

Kultura in življenje

RAZSTAVA AVRELIJA LUKEZIČA

V Občinski galeriji razstavlja znani tr-žaški slikar Avrelj Lukežič. Razstava vzbuja vedno veliko zanimanje. Razstava o-stane odprta do 17. februarja in sicer od delavskih od 10. do 13. ter od 17. do 20. ure ter ob nedeljah od 10. do 13. ure.

SLIKAR TONE MIHELIC

Slukar Tone Mihelič je bil te dni na kratkem obisku v Trstu, kjer ima stalno bivališče. Nekaj mesecev je slikal v Benetkah, nato v Rimu. Iz Tr-sta se je zopet vrnil v Rim. Priprav-ja se na odhod v Pariz, kjer bi se rad izpopolnil.

SLIKAR LOJZE SPACAL

Slikar Lojze Spacal je bil povabljen na razstavo »Biennales« v Benet-kah. Svojo »pariško« razstavo je dal prenesti iz Goeteborga v Oslo.

PRESERNOVA DRUŽBA ZA LETO 1958

Med rednimi knjigami, ki jih Pre-sernova družba v Ljubljani daje svo-jim članom za leto 1958, so razen »Ko-ledarja Prešernove družbe« še štiri de-volesje; Miško Kranjec: »Macesni nad dolino«; Branko Copić: »Doživljaji Ni-koletine Bursčača« ter Ivan Bratko: »Pomlad v februarju«. Prof. Fran Do-minko je naš ožji rojak iz Gorice. Ze

od mladega se je posvetil zvezdoslov-ju ter več let deloval v Beogradu; po drugi vojni se je naselil v Ljubljani. Kritika uvršča Kranjčev »Macesni nad dolino« med najboljša njegova dela. Ka-kor v prejšnjih svojih delih opisuje pi-satelj življenje na vasi. Srbski pisatelj Branko Copić skicira v omenjenem svo-jem delu partizansko življenje. V »Po-mladi v februarju« je I. Bratko opisal življenje v Ljubljani, ko se je začel upor proti okupatorju med zadnjo voj-no.

»HOSHOKUMONO«. Pod tem naslo-vom (in s podnaslovom »Zgodbe japo-nskih kurtizan iz 17. stol.«) je v Čurihu izšel prevod romana japonskega pi-satelja Ibara Saikakuja (1642-1693) »Pri-jateljica naslade«. Saikaku realistično, brez sramu — in vendar z naravnim poudarkom — razkriva življenje meh-kužnih sodobnikov, ki so drveli za spol-nim uživanjem. Govori o bogataših in oblastnikih, ki so živeli samo nasla-dno. V romanu bivša aristokratka, se-daj 65 letna beraičica, ki se je umakla svetu v pust kraj, nesramljivo pripoveduje dvema mladima lahkživ-čema o svojih ljubzenskih pustolovšči-nah, da bi ju posvarila pred lahkomiselnostjo.

»OSNOVNO GOVORJENJE«

Malce nenavadno je ta naslov pesniške zbir-ke Franceta Papeža, ki jo je lani Slov. kulturna akcija izdala v Buenos Aire-su. Papeževе pesmi so v naši poziciji nekaj zares novega: globoko modro-vanje, v katerem se srečujejo pretek-lost, sedanost in bodočnost. Lahko re-čemo, da je po modernosti ta knjiga pri Slovenceh nesporno na prvi črti. Verzi so brez ritma in rim, polni drz-nih, zastrtih, izvirnih in velikokrat tu-di nejasnih podob in primer. Razdelje-ne so v tri cikle: Stvari, Ljudje in Cas. Te pesmi bodo morale počakati na sod-bo nemotljivega sodnika časa. Danes se ne moremo reči, ali pa so napoved no-ve slovenske lirike ali pa le izraz hote-nja, za vsako cono prelomiti z izročil-om. Pesnik (rodil se je leta 1924 v Črnomlju) je knjigo sam opremil z lino-rezi, ki pa so še bolj abstraktni od pesmi. v. b.

DESET FIMSKIH MAGNATOV LETA 1957

V letu, ki je minilo, so pri blagaj-nah podpisali največ prejemkov tile filmski zvezdniki: 32-letni Roy Fitzger-ald (umetniško ime Rock Hudson), John Wayne, nato znanca z gramofon-skih plošč Pat Boone in Elvic Presley, na petem mestu je Frank Sinatra in za njim Gary Cooper, zadnji štiri pa so: William Holden, James Stewart, Jerry Lewis in Yul Brynner. Značilno je, da so letos iz prve desetorice povsem iz-padle filmske zvezdnice. V letu 1956 je bila Marilyn Monroe na osmem in Kim Novak na devetem mestu. Jasno je se-veda, da veliki zaslužki niso vedno do-kaz igralčeve oz. igralnice umetniške višine.

FRANZ KAFKA (umrl leta 1924, še ne štiri desetletja), pisatelj mistično-simboličnih romanov »Grad«, »Podežel-ski zdravnik« in »Razprave« ter mnogih aforizmov, je eden najbolj znanih in hkrati najbolj razboritih piscev naše-ga časa. Slovenci smo prvič zvedeli zanj leta 1931, ko je Miran Jarg pisal o njem v Domu in svetu. Po tri vojni je Kaf-ka vstal iz časne pozabljenosti. Nje-govi pripovedni spisi so ep, balade v prozi — poezija, ki je polna groze in neizmernega usmiljenja s človekom — herojem. Kafka sodi med taka imena, kot so W. Faulkner, Graham Greene in F. Mauriac. Najnovejše delo, ki bo po-men tega misleca in pisatelja nedvom-no zelo približalo bralcem, je konec mi-nulega leta izšlo v Berlinu. To je knji-ga Felixa Weltscha »Vera in humor v življenju in delu Franza Kafke«.

NAZAJ DOMOV ČEZ AVSTRIO IN JUGOSLAVIJO

Pot nazaj iz Nemčije v Trst je bila še daljša. Vodila naju je skozi München, Dachau, Salzburg, Linz, Dunaj, Seme-ring, Maribor, Zagreb in Reke. Preno-čevala sva v Salzburgu, na Dunaju in v Zagrebu ter to pot prevozila v štirih dneh. Vozila sva okrog 50 do 60 km na uro, in sam bi bil ob krmlu le to-ko izdral; izdržala je tudi vespa. Morda bi s kakšnim »topolomom« imel več sitnosti. Le vreme ne sme nagajati in to nama je bilo naklonjeno.

Dr. I. Lasič (KONEC)

KRONIKA

TOŽBA PROTI ITALJANSKI CARINI ZARADI BENCINA?

Italijanska car-ina je naložila tržaškemu odvetniku dr. Terpinu carino na bencin, ki ga je v omejenem prometu pripeljal čez mejo iz Jugoslavije v svojem avtomobilu. Od-vetnik se je odločil, da ne plača cari-ne in da bo v primeru, da bi carinica up-rava vnovič terjala carino, tožil upra-vo. Sklicuje se na videmski italijansko-jugoslovanski dogovor o omejenem pro-metu, ki ne dopušča takšnega postop-ka.

NOVA TRGOVINA NA OPČINAH

Tik pred vhodom v begunsko tabori-šče v Doberdobski ulici je g. Dandri iz-lože odprl novo trgovino jestvin.

PRICETEK VOLINE AGITACIJE

Tudi v Trstu se je že začela volina agi-tacija za volitve v italijanski parlament. V imenu komunistične stranke je govori-l poslanec Pajetta, v nedeljo nastopi za krščansko demokracijo poslanec Ru-mor.

TOVARNA PAPIRJA V STIVANU

Te dni so izkrcali z motorne ladje »Syr-ius« stroje za novo tovarno papirja v Devinu. Stroje so izdelala finske tovar-ne Verkesteas Oy. iz Helsinkija in Taporeen Verkesteas Cy. ter Finlands Metall-duktsavert iz Halma. Aprila in maja letos pa bodo pripeljali prve tovore le-sa za predelavo v papir.

Nespametna gonja

Ze dobrih 10 let se stiskata slovens-ka višja realna gimnazija in klasična gimnazija v stanovanjskih hiši v Ulici Lazareto vecchio v Trstu. Državne o-blasti so uvideli, da je treba temu od-pomoči. Zato so v tržaški državni pr-ojektiran za to leto vnesle postavko 180 milijonov lir za graditve ustrezne šols-ke stavbe. To je dalo italijanskim na-cionalistom povod za divjo gonjo proti sklepu vlade.

V isti sapi se vrstijo resolucije tako omejenih patriotičnih organizacij pro-ti uvedbi dvojezičnosti v državne usta-bove, kakor jo jasno priznava londons-ki sporazum. Celo odvetniška zbornica in njen predsednik dr. Gasser sta se oglašila proti uporabi slovensčine med sodnimi razpravami. Dr. Gasser se je

Kdaj pridejo na vrsto naši študenti?

Pravice južnih Tirolcev so bile dolo-čene v mednarodnem sporazumu, ki sta ga sklenila v Parizu na mirovni konfe-renci De Gasperi v imenu Italije in dr. Gruber, avstrijski zunanji minister, v imenu Avstrije. Pozneje je bil med obe-ma državama sklenjen še kulturni spo-razum, ki tudi ureja nekatera manj-skladna vprašanja na Južnem Tirol-skem, tako n. pr. priznanje študijev južnotirolskih študentov v Avstriji.

Italijanski prosvetni minister je ne-davno dovolil južnotirolskim študen-tom še nove ugodnosti. Državne izpit-ke bodo lahko delali v svojem, materinem jeziku. (Po dokončanih akademskih štud-ijah in po krajši praksi je v Italiji treba napraviti še državni izpit, pre-den je mogoče izvrševati določeni po-litiki; izpit je precej težak.) Nemški študen-ti, ki so kot italijanski državljani pristojni na Južnem Tirolskem, smejo ustno in pismeno delati državne izpi-ve v nemščini, in sicer na naslednjih vi-vezvah v Italiji: ekonomisti in arhitek-ti v Benetkah; medicini in farmaceuti v Padovi; kemiki, inženirji in veteri-narji v Bolzoni; gozdarji v Florenci in notariji v Rimu. Izpiti se prično 10. mar-ca in 15. septembra. Medicinici, ki so doktorirali v Avstri

TRŽNI PREGLED

Italijanski trg

V zadnjem tednu se razmere na italijanskem trgu s kmetijskimi pridelki niso bistveno izpremenile. Cene so ostale na isti ravni, le maslo se je še pocenilo.

Za mehko pšenico ni bilo dosti zanimanja. Proizvajalci previdno uravnava ponudbo, ker se zavedajo, da bodo mlini kmalu izčrpali svoje zaloge in da bo nastopilo zopet večje povpraševanje. Isto velja za trdo pšenico. Na trgu s koruzo je prevladovala ponudba; cene so nekoliko padle. Kvocijaje neoluščena in oluščena riža so cene zvišale. Mirno je na trgu s krmo, ker je večina kmetovalec še dobro zalozena.

Cene kladne živine so nekoliko padle zaradi manjšega zanimanja prekupevalcev. Trg s prašiči je zelo živahen.

Cene masla so padle in dosegle v Modeni 520 lir za kg. Vzrok temu je uvoz masla po konkurenčnih cenah. Cene sira so krepke.

Na trgu z oljivim oljem ni bilo bistvenih izpremenil. Prekupovalci so previdni pri sklepanju kupčij, ker računajo, da bo letošnja letina vrgla okoli 2.900.000 stovov olja (lani 1.700.000).

Pridelek vina je v letu 1957 po zadnjih podatkih znašal 47 milijonov hektolitrov (leta 1956 63.000.000 hl.). Zmanjšanje letošnjega pridelka bo gotovo vplivalo na nadaljnji razvoj cen na tem tržišču.

Sveže sadje in sezonska povrtnina se dobro prodajata. Veliko je povpraševanje po limonah, manjše po pomarančah in mandarinah.

ZITARICE

PIACENZA. Mehka pšenica fina 7350-7450, dobra 7100-7200, navadna 6900-7000; koruza fina 5200-5400, navadna 4600-4800; oves 3900-4100; pšenična moka tipa »0« 9000-9200, tipa »1« 8300-8500, tipa »2« 8050 do 8150; koruzna moka fina 6350-6450, navadna 5700-6000; pšenični otrobi 3600 do 3800.

VERCELLI. Neoluščeni riž: Pierrot 6200-6500 lir stot; Ballione 6500-7000; Roncarolo 6000-6600; Ardizzone 6400-7000; G. Rossi 7500-8000; Maratelli 7400-8000; Rizzotto 6900-7700; Raza 77 6800-7500; Sasia 7100-7500; Arborio 8100-9300; R. B. 7300-8200.

Oljušeni riž: navaden 10.300-10.500; Pierrot 11.400-11.700; Ballione 12.100 do 12.500; Ardizzone 12.400-12.700; Maratelli 14.300-14.800; Rizzotto 14.000-14.300; Raza 77 14.000-14.500; R. B. 14.600-15.300; Arborio 17.000-17.800.

ZIVINA

LUGO. Zivina za rejo: krave 350-440 tisoč lir par; breje krave 400-500.000 par; krave s teletom 420-650.000 par; volji 400 do 560.000 par; junci in junice 2-3 leta stari 5 stovov težki 335-370.000 par; breje krave prvesnice 190-200.000 glava; telice 2 stota težke 85-100.000 par; molzne krave 130-225.000 lir glava.

Klavna živina: volji 6 stovov težki I. 300-350 lir kg, II. 240-270; krave 6 stovov težke I. 250-280, II. 225-250; junci 6 stovov težki I. 340-390, II. 280-310; telički I. 480-560, II. 400-450.

Prašički za rejo 470-550, suhi prašički 350-420; prašički za rejo 100-150 kg 320-340; nad 150 kg 340-360.

Vprežni konji 100-130.000 lir glava ali 200-220 lir kg; konji za zokol 330-360; vprežni meži 60-70.000 glava, ali 100-110 lir kg; meži za zokol 160-180 lir kg; vprežni osli 50-60.000 glava ali 80-90 lir kg; osli za zokol I. 180-210, II. 170-180. Ovce 200-225, jagnjeta 450-480.

KRMA

MANTOVA. Majsko seno v razsutem stanju z namakanjem travnika 2400 do 2500 lir stot, II. košnje 2300-2400, III. košnje 2200-2300; detelja I. košnje 2000-2100, II. 1900-2000; pšenična slama stlačena 750-780; specialna kombinirana krma za molzne krave 5550-5650; specialna krma za pitanje prašičev 5600-5700; koruzne pogae 4500-4600.

PERUTNINA IN JAICA

MILAN. Živi piščanci extra 800, I. 720-800; zaklani piščanci 900-950; inozemski zmrzjeni piščanci: madžarski 500-600, jugoslovanski 480-570; žive kokoši 620-700; inozemske kokoši 500-550; zaklane kokoši 850-900; inozemske kokoši zaklane v Italiji 720-730; inozemske zmrzjene kokoši 500-610; žive pegatke 800; zaklane 1110-1200; mladi golobi zaklani 900, navadni golobi zaklani 1050-1100; žive pure 680; zaklane pure 850-1000; inozemske zmrzjene 500-600; zaklani purani 750; inozemski zmrzjeni piščanci 500-570; žive krave 400, zaklane 500 do 650; žive govi 400, zaklane 530; živalci 380-410; zaklani s kožo 500-560, zaklani brez kože 500-620; sveža jajca I. 28-30, navadna 26-27; inozemska sveža jajca 21,50-29 po teži.

VALUTE V MILANU

Dinar (100)	21-158	5-11-58
Funt šter.	6050.—	5900.—
Napoleon	4850.—	4750.—
Dolar	623-62	625-80
Franc. fr. (100)	130-25	137.—
Svicraski fr.	145-50	146.—
Funt šter. pap.	1657.—	1675.—
Avstrijski šil.	24.—	24,15
Zlato (gram)	709.—	710.—

BANKOVCI V CURIHU

ZDA (1 dol.)	4,288
Anglija (1 f. šter.)	11,48
Francija (100 fr.)	0,93
Italija (100 lir.)	0,68
Avstrija (100 šil.)	16,42
CSR (100 kr.)	11,—
Nemčija (100 DM)	101,55
Belgija (100 fr.)	8,49
Nizozemska (100 fl.)	119,—
Svedska (100 kr.)	82,25
Izrael (1 funt)	1,40
Spanija (100 pezot)	7,56
Argentina (100 pezov)	11,50
Egipt (1 f. šter.)	7,25
Jugoslavija (100 din)	0,69

MLEČNI IZDELKI

MILAN. Maslo krajevne proizvodnje 635 lir kg, maslo iz drugih krajev Lombardije 595; fino čajno maslo 740; si-grana proizv. 1955 745-785, proizv. 1956 685-715; proizv. 1957 585-625; grana 1-3 dni star 455-485, 30-60 dni star 475-505; sbrinz 1 mesec star 510-540, id. nad 3 mesece star 610-640; emmenthal svež 510-520, nad 3 mesece star 570-590; gorgonzola svež 350-370, postan 550-560; italico svež 400-420, id. postan 440-460; tallegio in quartirolo svež 370-380, postan 460-490; crescenza svež 310-320, postan 360-380.

OLJE

FIRENZE. Oljivo olje extra do 1% kisline 560-600, do 1,50% kisline 450-560, do 2,50% kisline 520-540, do 4% kisline 500-520; dvakrat rafinirano tipa »A« 470 do 475, tipa »B« 415-420; prvovrstno semensko olje 370-375.

MILAN. Semensko olje iz koruze 28.500-28.800 lir stot; olje iz tropin 29.700 do 30.200; laneno olje 25.500; ricinovo olje 36.500-37.500; kokosovo olje 20.000-21.000; olje iz zemeljskih lešnikov 37.000 do 37.500.

VINO

MILAN. Crno piemontsko vino 10-11 stop. 660-700 lir stop/stot, id. 11-12 stop. 700-710; Barbera 12-13 stop. 720-750; moškati 14-14.200 lir stop; Oltre Po Pavese 10-11 stop. 660-700 lir stop/stot, id. 11-12 stop. 700-720; moškati Oltre Po Pavese 11.500-12.000; Mantovano crno 9-10 stop. 580-620; Valpolicella in Bardolino 10,5-11,5 stop. 670-700; Soave belo 11-11,5 stop. 720-740; Raboso 10-11 stop. 670-700; Soave belo 11-11,5 stop. 720-740; Raboso 10-11 stop. 620-640; emilijsko 10-11 stop. 630-650; sladko vino 12 stop. 8300-8500 lir stot; Romagna belo 9-10 stop. 620-640; Romagna crno 9-10 stop. 590-610; Chianti 12 stop. proizv. 1956 350 lir pletenica; toskansko navadno 10-11 stop. 600-620 lir stop/stot; Aretino belo 10-11 stop. 610-630; Marche belo 10-11 stop. 620-640, crno 10-11 stop. 590-610; Barletta extra 14-15 stop. 590-630, navadno 13-14 stop. 570-590; San Severo belo 11-12 stop. 630-650; Squinzano 13-14 stop. 580-610; sladko vino iz Brindisija 11-11.500 lir stop; marsala navadna 16.000; vermut iz Piemonta 14.500; vermut v enolitrijskih steklenicah 240-260 steklenicah.

PARADIZNIKOVA MEZGA

PIACENZA. Dvakrat koncentrirana paradiznikova meza proizv. 1957 v skatlah 10 kg 175-185, v skatlah 5 kg 180 do 190, v skatlah 1 kg 195-205, v skatlah ½ kg 210-220, v tubah 200 g 65-67, v tubah 100 g 39-41.

Trikrat koncentrirana paradiznikova meza v sodih 155-165 lir kg, v skatlah

10 kg 190-200, v skatlah 5 kg 195-205, v skatlah 1 kg 210-220, v skatlah ½ kg 220-230, v tubah 200 g 68-70, v tubah 100 g 41-43; olupljeni paradizniki v skatlah 1200 g 125-130 lir skatla, v skatlah 500 g 65-70 skatla.

ZELENJAVA IN SADJE

MILAN. Suh česen 280-320; karčofi 40-60 lir komad; korenje 78-90 lir kg; cvetača 54-72; ohrovt 25-42; cikorija 36-48; čebula 30-40; olupljene čebulice 120-140; žajbelj in rožmarin 150-190; koromač 23-70; cikorija s koreninami 58-80; rdeča solata 120-160; endivija 36-72; krompir Bintje 43-55; Majestic 38-44; por 65-80; peteršilj 320-380; zelena 120-170; spinacea 60-70.

Jabolka Delicious 215-290; Morgenduft 168-205; navadna mešana 80-120; pomaranče navadne 70-90, rdeče 125-135; limone navadne 130-150; mandarinji navadni 78-100, Paterno 140-200.

KOZE

TURIN. Surove kože: krave z repom do 30 kg 250-260 lir kg, nad 30 kg 250-260; volji z repom 40-50 kg 215-225, nad 50 kg 205-210; teleta (kvadrati) do 4 kg 730-770, 4-6 kg 760-810, 6-8 kg z repom 700-720, 8-12 kg 480-505, 20-26 kg 360-395; konji surove osoljene kože 190-195; ovni, suhe kože 1,1-1,3 kg 500-550 lir kg, 1,3-1,6 kg 520-540; ovni, surove osoljene kože 3,5-4 kg 210-230; kože 12-14 kg duccat 720-770; kozlički 30-32 kg 100 kož 1800-1900 lir; jagnjeta 55-70 kg 100 kož 1000-1100; jagnjeta 80-105 kg za 100 kož 850-900 lir.

PAPIR

MILAN. Tiskovni papir v valjih 11.350 lir stot, id. v polah 14-15.000; tiskovni papir satiniran navaden 15.500-17.000, id. srednje vrste 19-21.000; pisarniški papir navaden 16-18.000, id. srednje vrste 20-22.000, id. fin 23-26.000; trikrat klejan za obrabce 25-27.000; registrski navaden 18-19.000, srednje vrste 21-23.000, fin 25.500 do 27.500; pisemski srednje vrste 21.500 do 23.500, id. fin 24.500-26.500, id. extra 28-30.000; tenek papir za kopije (pelur) 40-45.000; risarski papir 35-42.000; ovojni papir navaden 8-9.000, boljše vrste 15-17.000; pergamin navaden 40-60-80 g 20-22.000, id. extra 30-40-60 g 24-29.000; klobučni papir 18-20.000, id. srednje vrste 22-24.000. Siv karton navaden 5600-7000, id. fin 8500-10.500; karton duplex in triplex beli in barvani navadne vrste 8500-10.500, srednje vrste 12-15.500, fin 17.500 do 23.000; kartončni beli in barvani navadni 19.500-24.000, fini 28.500-32.000, tipa Bristol 35.500-40.000.

KONOPLJA

FERRARA. Konoplja fina 37.000 lir stot, srednje vrste 29.000, navadna 26 tisoč, slabše vrste 20-23.000 lir.

MEDNARODNA TRŽIŠČA

	CHICAGO	B. I.	22.1.	5.2.
Pšenica (stot. dol. za bušel)	220	217 7/8	215 1/2	215 1/2
Koruza (stot. dol. za bušel)	115 1/8	108 7/8	110 1/4	110 1/4
NEW YORK				
Baker (stot. dol. za funt)	24.—	24.—	24.—	24.—
Cin (stot. dol. za funt)	94.—	92.62	93.50	93.50
Svinec (stot. dol. za funt)	13.—	12.90	13.—	13.—
Cink (stot. dol. za funt)	10.—	11.75	10.—	10.—
Aluminij (stot. dol. za funt)	28.10	28.10	28.10	28.10
Nikelj (stot. dol. za funt)	74.—	74.—	74.—	74.—
Bombaž (stot. dol. za funt)	36.45	36.15	36.20	36.20
Zivo srebro (stot. dol. za steklenico)	230.—	225.—	225.—	225.—
Kava (stot. dol. za funt Santos 4)	55.50	55.50	54.50	54.50
LONDON				
Baker (funt šter. za d. tono)	175.—	168.—	167 1/2	167 1/2
Cin (funt šter. za d. tono)	731.—	730.—	730 1/2	730 1/2
Cink (funt šter. za d. tono)	63.—	63 1/4	64.—	64.—
Svinec (funt šter. za d. tono)	72 1/8	72 1/2	73 1/4	73 1/4
SANTOS				
Kava Santos D (kruzejrov za 10 kg)	531.—	531.—	527.50	527.50

V tednu do 31. jan. je sprememba ameriškega programa o strateških rezervah povzročila nadaljnjo oslabilenost na svetovnih tržiščih s surovinami. Bojazen, da bodo Američani začeli prodajati nagomiljene zaloge surovin, je vplivala močno na tržišča, ki vidijo v znižanju oziroma omejitvi proizvodnje surovin edino možnost za vzdrževanje cen. Baker še vedno popušča, prav tako pšenica.

ZITARICE

Cena pšenice je v Chicagu zopet nazadovala, čeprav so njene zaloge najnižje po letu 1954; v tednu do 31. jan. je cena nazadovala od 217 1/8 na 216 5/8 stotinke dolarjev za bušel. Padec cene gre na račun zakonskega predloga za povečanje pomoči za vzdrževanje cene od dosežanih 1,78 dolarja na 2 dolarja. Zaloge drugih žitaric (koruze, ječmena, prosa) so nasprotno dosegle rekordno stanje 134 milijonov buslov. Koruza je v Chicagu nazadovala od 109 3/8.

SLADKOR, KAVA, KAKAO

Cene sladkorja so v New Yorku ostale nespremenjene pod vtisom obljube, da bo Sovjetska zveza kupila na Kubi 100.000 do 200.000 ton sladkorja. Lansko leto je Sovjetska zveza kupila v tujini 520.000 ton sladkorja. V New Yorku je blago stalo 3,67 stotinke dolarja za funt (teden prej 3,68). Mednarodna konferenca lastnikov kavni nasadov v Rio de Janeiru ni rodila uspehov, ki so jih pričakovali na trgu. Cene kave so se ohranile na prejšnji višini, ker je pet držav izvoznic kave iz latinske Amerike bade odredilo nove izvozne kontingente za mehke kave. V pogodbi »M« je v New Yorku kava stala 55,45 stot. dol. za funt (teden prej 55,85). Cene kakovosti so nekoliko nižje v primerjavi s prejšnjim tednom, 40 stot. dol. dne 31. januarja (teden prej 40,55).

VLAKNA

Teden do 31. januarja je potrdil prejšnje zboljšanje cene volne. Ta je na londonskih licitacijah ostala čvrsta na doseženih višjih cenah, ki pomenijo povišanje od 2,5 do 7,5% nasproti prejšnjim cenam. Vzrok povišanju je iskati v nakupu znatnejših količin po kupcih iz vzhodne Evrope. V New Yorku je suint stal 135 (teden prej 152). V Londonu česana volna 64'S B 114 1/2 penija za funt (teden prej 110 1/2). Pri bombažu je cena na newyorki

borzi dosegla prejšnji teden najnižjo raven, a se je nato popravila sunkoma. Nova letina je boljše razdeljena, a tudi vesti, da se površine bombaznih nasadov ne bodo spremenile, so delovale blažilno. Napetost vlada tudi pri cenah dobrih vrst, ki pa so skoro povsem izbrane. V New Yorku je bombaž stal 31. jan. 36,30 (teden prej 36,10) stotinke dolarja za funt.

KAVCIK

Zboljšana prodaja v Singaporu, zanimanje Rusov za tu surovino na londonskem trgu in manjši nakupi so razlogi, zaradi katerih je kavčuk brez velikih pretresljajev ohranil cene prejšnjega tedna. Lansko leto so ZDA porabile 1,467.500 ton kavčuka nasproti 1,436.480 tonam v letu 1956. Pri tem je znašal delež sintetičnega gumija 63,2% (leta 1956 60,8%). Proizvodnja sintetičnega gumija je dosegla lansko leto rekordno količino 1,118.300 ton nasproti 1,079.574 tonam v letu 1956. Tečaj v New Yorku 31. jan.: 26,75 stot. dolarja za funt (teden prej 26,65).

KOVINE

Preureditev ameriškega sistema strateških zalog je nekoliko ublažilo ostro odredbo Mednarodnega sveta za cin, s katerimi so bile napovedane omejitve izvoza. Bati se je, da bo uspeh teh ukrepov tržno ogrožen, ako bodo na evropsko tržišče postavljene večje količine ruskega cina. Baker se na svoji poti navzdol še ni ustavil. Po Čilu bodo tudi v Rodeziji prostovoljno skrčili za 10% proizvodnjo. Na splošno se te omejitve doslej ne čutijo na tržiščih v doljni meri. Tečaj v New Yorku 31. januarja: 22,50 (teden prej 22,93) stotinke dolarja za funt. Svinec in cink sta relativno napredovala.

V Londonu je 31. jan. bila cena bakru 163 1/2 funta šterlinga za angleško tono, v New Yorku 91,75 stotinke dolarja za funt. Aluminij je ostal nespremenjen pri ceni 26,10 stotinke dol. za funt. Pri živem srebru je beležiti lahko nazadovanje na 220-225 stotinke dolarja za steklenico (22. jan.: 225 dol.). Cene barvastih kovin v Zah. Nemčiji: cin Duisburg 873-881 DM za 100 kg; svinec osnovna New York 120,58 DM, osnovna London 84,83-85,26 DM; cink osnovna St. Louis 92,75 DM, osnovna London 73,95-74,24 DM; elektrolični baker za prevodnike 206,75 do 208,75 DM; svinec v kablilih 91,92 DM; aluminij za prevodnike 250-265 DM za 100 kg.

Vestnik KMEČKE ZVEZE

Travnike in njive je treba gnojiti!

Vsako zemljišče nam daje, če mu tudi mi vračamo; vrniti mu moramo vsaj del tistih snovi, ki nam jih je dalo s pridelki. Ako izračunamo množino

Rastlina	dušik kg.	fosforna kislina kg.	kalij kg.
pšenica (zrnje slama)	116	50	97
krompir (gomolj)	102	145	192
krma pesa (koren)	190	70	420
črna detelja (seno)	197	56	150
lucerna (seno)	416	104	240
travniki (mrva)	255	105	270

Ce bi kmetovalec vsako leto moral vrniti zemlji isto množino hranil, kar mu jih je dala n. pr. samo na travnikih, bi moral, če bi hotel doseči vedno visoke pridelke, gnojiti z naslednjimi množinami rudniških gnojil na 1 ha:

1300 kg. apnenega dušika, 600 kg. superfosfata in 700 kg. kalijeve soli.

Na travnikih ne potrebujemo toliko dušika, ker rastejo na njih rastline (detelje in druge metuljnice), ki črpaajo dušik iz zraka ter z njim obogatijo zemljo. Razen tega živijo v zemlji tudi posebne vrste bakterij, ki se tudi hranijo iz zračnega dušika in ga pri tem dovajajo rastlinskim koreninam. Posoforne kisline in kalija pa imajo talne rudnine precej, ki pa se polagoma razkrajata, dokler ne postaneja dostopna rastlinskim koreninam. V splošnem torej ni treba gnojiti s toliko množino, kot kažejo gornje številke.

Razen teh treh glavnih rastlinskih hranil so še druge, ki so rastlinam potrebne, tako n. pr. apno, in magnezij. Vsa ta hranila pa ne učinkujejo, niti ne zadostujejo, če ni v zemlji takih snovi, ki jim omogočajo pretvarjanje v obliko, v kateri jih korenine lahko vsrkajo, ne da bi jim škodovala. Te snovi so organske in omogočajo v zemlji delovanje živih bitij; ta namreč pripravljajo rastlinsko hrano, torej dajo zemlji življenje. Take snovi tvorijo tako imenovani humus ali sprstenina. V tej se razvijajo razna živa bitja — drobnjivke, bakterije, plesni, črvi, gliste in druge živalice, ki spreminjajo zemeljske delce v rastlinsko hrano. Brez teh živih bitij ni presnavljanja, brez njih tudi ne učinkujejo gnojila.

KAKO PRIDE SPRSTENINA V ZEMLJO?

Sprstenina je za prehrano rastlinstva tako važna, da brez nje ne more v zemlji delovati nobeno gnojilo. Zemlja brez sprstenine je mrtva stvar — mrtvica. Tako je navadno spodnja plast življenja se razvija šele v gornji plasti, tako imenov